

زقِرِين
بەر ب خودى قه

تە حسين ئىبراھىم دۆسكى

كتىب: زفرين بهر ب خودى فه.
نقىسه: ته حسين ئىبراهيم دۆسكى.
كۆمپيۇتەر و دهرهينانا نافهرۆكى: ته حسين دۆسكى.
بهرگ: بهيار جهميل.
ژمارا سپارتنى:
چاپا ئىكى.
چاپخانهيا هاوار ل دهۆكى، ۱۴۳۰ ك ۲۰۰۹ ز

ديارى

پو:

هەر كەسە كى بەر ب خودى قە زقرى بت
ودنيايى ب هەمى خوشيىن خو قە ئەو نەخاپاند بت..

دهسپڻك

حمد وسوپاسى بۆ وى خودايى بن يى ب شهؤ دهستى خو فه دكەت دا
هەر كهسه كى ب رۆژى گونەھ كرىن ل وى بزفرت، و ب رۆژ دهستى خو
فه دكەت دا هەر كهسه كى ب شهفى گونەھ كرىن ل وى بزفرت.. ئەو
مەلكى چو دەمان دەر گەھى خو ل بەر داخواز كەران ناگرت، و ئەو خودايى
چو گونەھكاران ژ رەھا خو بى هيفى ناكەت، گەزە كى بەر ب وى فه دئيت
يى بهؤسته كى ب نك وى فه بچت، و ب غار قەستا وى دكەت يى هيدى
بەرى خو بدەتە كنارى وى.

وصەلات وسەلام ل پيغەمبەرى وى بن، پيشه وايى كاروانى تۆبە كەران،
رى ئاشكەرا كر، ولى چوو، و ئەم بۆ خواندين وداخواز كرىن، و نيشا مە دا
كو هيفى باشتىرین زاده ئەم د گەل خو بيهين دەمى قەستا رىكا خودى
دكەين، و ترس و هشیاری چيىرین پاريزەرە مە ژ لادان و بەرزەبوونا ژ فى رى
رزگار دكەت.

خواندەفانين هيژا: مەزنتىرین شعور و خوشتىرین نعمەت مروفى خودان
باوەر د فى دنيايى دا هەست بى دكەت ئەو ئەو ئەو ئەو پى بجهسييت كو
خودايى وى بى ژ وى رازييه وەز ژ وى دكەت، قانونا ئەفينداریيى ل سەر
هەندى پيکھاتييه كو ئەفينا تە ئەگەر چەند يا پاك و بلند بت، و چەند يا گەرم

ودژوار بت، تاما وی پینک نائیټ و خویشیا وی تمام نابت حدتا تو ههست
ب هندی نه که ی کو لایی دی بی تو فی نه فینی بو پیشکیش دکه ی وه کی ته
یان پتر ژ ته تو دفیسی، وهدر نه ؤ قانونونه یه دیټرت: گونه هکاریا د دهر
حفا نه فینداری دا مهزنترین نه گهره دتسه ناستهنگ د ریکا مروقی
وههستکرنا ب فی شعور و نعمه تی دا.

مروقی خودان باوهر د فی چوونا خو دا بهر ب خودی شه، گه لهک
جاران ههست ب هندی دکهت کو نه ؤ نعمه تا مدزن، نعمه تا ههستکرنا
ب رازیوونا خودی، یا ژی هاتیه ستاندن، لهو دی بینی نهو د نا ؤ هه فالان
دا ههست ب غه ریسی دکهت، د نا ؤ کومه کا خویشیان دا دژیت به لی چو
تامی ژی نابینت، وه کی مروقی تینی ده می دهستان د بن نا ؤا دهریایی دهلینت
چهند پتر ژی فه خوت پتر شعوری ب تینکاتی دکهت، چونکی نا ؤ یا
سویره!

فینجا نه گهر ته ژی جاره کی ههست ب فی چه ندی کربت، مسوگهر ته
ژی وه کی ههر نیک ژ مه دی پسار ژ خو کربت: نهری نهو چ نه گهره
د پشت هندی را هه ی تاما نا فی د ده فی مه دا سویر بووی؟ ونه و
چ ناستهنگن که فینه د نا به را مه وههستکرنا ب تاما فی نعمه تا مهزن دا؟
ب راستی مه گه لهک پیټفی ب هندی هه یه نه مهندهک دهلیقه یان ژ ژینا
خو ناستغالل بکهین، وچه نده کی د گهل خو راوهستین وبکه فینه دان
وستاندن:

- نهری ژ کیفه دهست بی بکهین؟

- وچاوا بهر ده و امییی بدهینه چوونا خو یا بهر ب خودی شه؟

- بۆچی هندەك جاران ئەم چو تامى ژ چوونا خو يا ل سەر قى رېكى
نابىن لەر پەنگە كى سستىيى بۆ هندەك ژ مە چى دبت؟
- ئەرى دەرد ژ كىقەيه و دەرمان ل كىقەيه؟
د فان بەر پەرىن بىت دا مە ل بەرە ب ئانەهيا خودى بەرسقى ل سەر
فان پساران بەين..

ژ کيفه دهست پي بکين؟

به رانبر ههستکرناب پيشفيا زفرينا ل خودي، وچونا بهر ب وي قه،
ودانانا باري گونهان، د نافر مؤفان دا دو لايين ههفلدژ و بهران بهري ئيك
هه نه، لايهك بوريي خو يي تزي گونهب حهجمه كي زيده مهزن و خراب
دينت، حهتا ده رهجهيه كا وهسا نهو ژ رهحما خودي بي هيفي دبت وهزر
دكهت يين وهكي وي نه يين هندينه قهستا خودي بكن، يان چافه رپيي
رهحما وي بن، وگهلهك جارن خهلك زي ب في رهنگي بهري خو ددهني،
هزر دكهن فلان كهس ژ بهر وي باري گونهان يي وي هه ي (موسسته حيله)
خودي رهحمي بي ببهت نه گهر خو نهو هزار جارن توبه بكهت زي!

لايي دي يي بهران بهر نهوه يي باشي گهلهك كرين وهندي زي
هاتي خو ژ گونهب و خرابيان زي دايه پاش، فيجا في چهندي ئيكا هند زي
چي كربت نهو كاري خو بكهته منته ل سهر خودي، ووهسا د خو بگهت
كو وي چو عهيب وته خسيري نين، لهو ب بي منتهي قه پسيار بكهت: ما
من چ كي ماسي هه نه؟

ووهكي لايي ئيكي لايي دووي زي ههوجه يي ب هندي ههيه ل خو
بزفرت و ل خهلهتيا خو هشيار بت، و ب راستي بزانت كاني چ كي ماسي
وي هه نه، دا پشتي هنگي نهو زي بزانت: كاني ژ كيفه دهست پي بكهت؟

(ژ کيفه دهسپيکړنا رپکا زفرينا ل خودی) ئەفه ئەو مهسه لا گرنگه يا مه هميان ههردهم پیتفی ب زانينا وی هه، چونکی مرؤفی نهزانت دی ژ کيفه دهست بی کت، مسوگهر نزانت دی کيفه چت ژى يان دی گههته کيفه؟
 تشتی غهريب ل نک مرؤفی ئەوه خو ئەو مرؤفی خراب ژى بت
 ودزانت بی خرابه ژى لایى خو بی باش ب تنى دبينت، چونکی ههردهم ئەو
 لى دگهريبت پهردهيه کى ب سهر خرابييين خو دا بينته خوار، دا خهلك
 وئهو ب خو ژى وان خرابييان نهبينت، وئه گهر جار هکى ئيک ژ وان
 خهله تيبان هاته بيرى يان ئيکى ل بيرا وی ئينا فه، ئەو دی وهربادانى ئينختى دا
 ب رهنگه کى جوان بينته پيش چاؤ، وهندهك (تهبريراتان) بو ببينت.

لهو ئەگهر مه بقيت هه ژ دهسپيکى مهسه لى كورت بکهين دی
 بيژين: بهرى ئەم دهست ب زفرينا ل خودی بکهين ووهك ئيکه مين پيگاڤ
 ل سهر قى رپکى دڤيت هه ر ئيک ژ مه ل سهرى بزانت: کانى سهره کانييا
 خهله تيبا وی چيه؟ وعديا وی ژ چ دهست بی دکت؟

وشهرت نينه هه ر جار سهره کانييا خهله تيبى ژ گونه هى دهست بی
 بکت، نه.. هندهك جار ان دهسپيکا خهله تيبى ل نک هندهك کهسان دبت
 ژ باشيه کى دهست بی بکت.. بهلى ژ باشيى! کو (غورور) بو وی
 ب باشيه کا وی چى بت فيجا ئەو هزر بکت ئەؤ باشيه حه ققه کى ل سهر
 خودى ددهته وی، ووی ژ غهزه با خودى ئيمن دکت وپاراستى دهيلت.

کو تو بزانی کانى دهسپيکا خهله تيبى ل نک ته چيه، وسهره کانييا
 خهله لى کيفه ده.. ئەو ته پيگاڤا خو يا ئيکى ب دورستى هاقيت، بهلى
 دا کو ئەڤ پيگاڤا ئيکى ب شاشى نه ئينه هاقين پيتفييه هه ر ئيک ژ مه

ب دورستی خو بنیاست، دا ب سەر کیماسییین خو هلبیت، وبی دودلی
ئعترافی ب وان خەلەتیان بکەت، وپاشی ب زیرەکی برپارا خو دویر کرنا
ژ وان خەلەتیا بدەت، نەکو ژ بەر لۆمەیین خەلکی ئەوین هەندەك ژ نەزانی
حسیب دکەن ژ عەزابا قەبری نەخۆشتر! رابیت هیجەتان بو خەلەتییین خو
بگرت.

بەرى بدەينە رى..

مە گۆت: پىگافا ئىكى يا تە پىتقى ب ھافىنا وى ھەى دەمى تو بەر ب خودى ڧە دچى ئەو ە تو خۆ ب دورستى بنياسى، نە ب وى رەنگى خەلك تە پى دبىنت، يان تو لى دگەرىپى خۆ پى نىشا خەلكى بدەى، نە.. بەلكى ب وى رەنگى بى خودى تە پى دبىنت، وتو پى دحەسىپى، رەنگى تە بى دورست، دوپر ژ ھەر (رتووشكرن) وجوانكرنە كا ھەبت.

وگافا تە ب دورستى خۆ نياسى، ھشيار بى تووشى داڧىن (تەبرىكرنا) خەلەتپىن خۆ نەبى، چونكى مخابن ئەم بىن كەڧىنە زەمانە كى نىرىكە (تەبرىر) ھىچەنگرتن (خەلەتپى) و (خەلەتكارى) ژ ڧەرھەنگا خەلكى بىنتەدەر، ئەم ل دەمە كى دژىن (نەظەرىاتپىن تەبرىرى) ئەو بىن ھندەك جاراب ناڧى راستىپىن علمى دئىنە بەلاڧكرن دڧىن مرۆڧى ژ ھەمبىيان تاوانبارتر ب كراسى كەسەكى بى گونەھ نىشا مە بدەت، بى ژ بەر ھندەك (كاودانىن سەخت) بوو ب قوربان بو خەلەتپىن جفاكى، ئەگەر نە ئەو ب خۆ مرۆڧە كى بى گونەھە، كاغەزە كا سىپىھە.. و ب ڧى رەنگى كەسەك نابت لۆمە لى بىتەكرن، چونكى كەسەك نابت بى گونەھكار بت!

وخۆ نياسىن وتووش نەبوونا داڧىن تەبرىركرنى دبتە مەزنتىر بىن پالدەر بو مرۆڧى كو ئەو ھزرى د خۆ رزگار كرنا ژ گونەھ و خەلەتپى دا بكدەت، وئەڧ ھزركرنە ئەو كارى پىتقىپە بى ڧەرە ھەر ئىك ژ مە بىرا خۆ لى بىنتە ڧە بەرى

کوب نك خودیٰ فه بچت و بهر ب کناری وی فه بده ته ری، چونکی بیی
فی هزر کرنی مرؤفه نه شیئت باوه رییی ب خو گوهورینی بینت.

ودویر نه بیینه هندهك جاران مهزنتترین گونسهكار ژی - د گهل خو -
پسیار بکته و دبیت: نه ز ژی حهز دکهم بزفرم، بیمه مرؤفه کی دی، بهلی
نه فه چاوا دی چی بت؟ چاوا نه ز دی شیم خو گوهورم؟ نه ری دی بو من
ههبت نه ز ژی ب فی باری خو بی گران فه ب نك خودیٰ فه بجم؟

قیجا حهتا نه م بشین فان رهنگه مرؤفان ژ داقین بی هیقیوونی رزگار
بکهین، وه لی بکهین وی باوه ری ههبت نهو ژی دشیت خو بگوهورت،
بسته مرؤفه کی دی، دقیت ریکا زفرینی نیشا بدهین، وکاری خو گوهورینی
ل بهر وی سقك و شرین بکهین، نه بیینه هاریکارین شهیتانی ل سهر وی ووی
وه تی بگهینین کو دهلیقه بو وی نه مایه نهو بته مرؤفی خودی.. نه! به ری
خو بدهنی چاوا خودی ده ری ل بهر مه ل تاق دکته ده می دبیت:

﴿ قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ
يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴾ (الزمر: ۵۳).

نه می موحه ممه د! تو بیژه وان به نیین من بین گهلهك ب ناؤ گونه هی فه
چوین، و ب کرنا خرابیان ته عدا بی ل خو کری: ژ بهر گونه هیین خو یین
مشه هوین ژ دلوقانییا خودی بی هیقی نه بن، هندی خودی یه گونه هان
هه مییان ژی دبهت بو وی بی ژی توبه بکته و ل خو بزفرت، هندی نه وه
نهو باش گونه ه ژبیری دلوقانکاره.

زادى ريفنگيى

سهرهاتيا ژينى ل سهر فى عهردى بو مه بوويه دهيك، نه گهر مه
 بقت د پدغه كى دا كورت بكهين دى بيژين: بهرپهري ئيكى يه، يان
 دهسپيكا وهغره كا دوير ودرپزه بهر ب پاشه روزه كا نهديار شه، ومروفي
 ل درپزيا ديرو كا خو گلهك يى خو وهستاندى دا سهره كى ژ فى تهفنى
 بهتدهر، وفى گلولكا نالزيلى ل بهر خو فهكته، هدر جاره كا وى عهقلى
 خو يى ساخلم دابته كارى وى يى زانى كو نهو د فى ژينى دا ريفنگه،
 وهه ريفنگه كى ههبت ريكه كال بهر، وهه ريكه كا ههبت بهراهيه كا بو
 هه و دويمهيهك زى.. فيجا نه فرپكا مه ل بهر، ويى پسارا مه بهرى مه بو
 هاتيه دان ومه لى دايه رى، ژ كيفه دهست پى دكهت؟ ول كيفه دى
 راهست؟

نهغه بوو يا هزرا مروفي وهستاندى، ونه گهر توفيقا خودى نهبا،
 و ژ بهر وى وهحيى نهبا يا وى ب ريكا پيغهمبهرين خو يين هلبژارتى بو مه
 فرپكرى، دوير نينه د زفر و كا فى پسارا هه يا نالوز دا نهم نقو بيان، بهلى
 ژ رهها خودى بوو ب بهنيان وى سهرى تهفنى بو ناشكهرا كر، وگرپكا
 نالوز ل بهر شه كر، دا زه همتى پيغه نه بينت:

﴿ مِنْهَا خَلَقْنَكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴾ ﴿طه﴾

۵۵) دهسپيكا ژ نك مه بوويه، نه مين پى رابووين، و كانى چاوا مه هوين
 ژ ناخى دهر پخستينه جاره كا دى نهم دى ههوه د ناخى را كه بنهغه، نه دا

هوين پويچ بسن و بچن، نه.. بديرپه رېه كې دى يې گرننگر ل بهراهييا هه وه
 يې ماى، جاره كا دى هوين دى زفرنه نك مهفه: ﴿ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
 وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ (فصلت: ۲۱) دهسپيكا هه وه ژ نك مه بوو، مه هوين
 نافراندن، و دويماهييا هه وه ژى بو نك مهيه، دى زفرنه نك مه.

نهفه كورتيا سهرهاتيبي يه.. ژ نك خودى و بو نك خودى، قويناغه كا
 دريژه، وتو - نهى مروؤف - تيدا رپښنگى، رپكه كا نهفرازى ته يال بهر،
 زهجه تى دى پيغه بينى، بهلى قهيدى ناكهت، نارمانجه كا مهزن يال بهرا ته
 نه گهر تو ژ دهست خو نه كهى، نه گهر نهفرازيا رپكى ته ژ پيشقه چوونى
 رانه وه ستينت و پاشقه نه بهت.. تو رپښنگى، و رپښنگى تېگه هشتى نه وه يى
 خو ب رپكى شارهزا بكهت، و (زاده كى مونا سب) بو رپكى د گهل خو
 بهت، دا د سهر رپكى دا نه چت، و ب رى فه ژى نه مينت.

و پسيار ل فيرى نه فه يه: نه و رپښنگى دل تى هه بت بده ته رى، خو
 هشير بكهت و ب دورستى بهر ب خودى فه بچت، ژ چ دهست پى
 بكهت؟ و چاوا خو ب رپكى شارهزا بكهت؟ و چ زادى د گهل خو بهت؟
 نه و كه سين بهرى مه ل رپكى چووين و سهر بو ركه د قى
 مه جالى دا ب دهست كهفتى، ب تى نه و دشين بهر سقه كا دورست بده نه
 مه، و د كهفن دا يا هاتيه گوتن: پسيارا خو ب مروؤفى خودان سهر بو ر
 بكه نه كو يى شارهزا، چونكى شارهزا ييا بى سهر بو ر داره كا خرشه.

فيجال بهر سيبه را شارهزا ييا مروؤفين خودان سهر بو ر كهرم كه ن دا
 بهرى خو بده ينه بهر سقا فى پسيارى، يا گله كه كهس وه ستاندين.

ئەگەر تەڭشال خودايى خۆبۇزقۇرى وقەستا وى بىكەى، جارى
 ل سەرى ل بۇرىبى خۆنەزقۇرە، تە چ كرىبە چ نەكرىبە.. ئەوى بدانە
 لايەكى دا ھەر ژ سەرى بارى تە گران نەبت، ئىبەتا خۆبىنە كو تو بۇ پىشقە
 دى چى، دا ھەستىكنا ب گونەھا دوھى چوونا تە يا بەر ب سوباهى قە
 گران وسست نەكەت، ول وى دەمى دقۇت تو ئىبەتا خۆبۇ خودى
 دورست بىكەى، دقۇت گەلەكى ل خۆھشيار بى شەيتان - ھەقالىن وى
 ژ مرۇقان - دودلىبى بۇ تە چى نەكەن ب ھىجەتا ھندى كو تو ئەوى بى تە
 ھۆ كرى وھۆ كرى چاوا دى قەستا خودى كەى!

ئەگەر ھىزىرە كا ھۇسا ھاتە سەر دللى تە، زوى وى ھىزىرە پاقىزە، وپىر
 ئىبەتا خۆ موكم بىكە، وباش بزانە خودى نە بەس بى وانە بىن باشى كرى،
 ئەگەر ھەسا بت پا گونەھكار بەرى خۆ كىقە بدەت:

(إن كان لا يرجوك إلا محسن

فبمن يلوذ ويستجیر المجرم؟)

يا رەببى! ئەگەر بەس مرۇقى قەنج بى ژ تە ب ھىقى بت، پا مرۇقى
 گونەھكار خۆ ب كى پپارىزت وھەوارىن خۆ بگەھىنتە كى؟
 پىشتى دورستىكنا ئىبەتى و (كار ب ئىبەتانە) ھەكى د ھەدىسى دا ھاتى،
 دقۇت تو وى خودايى ب دورستى بنىاسى ئەوى تو دى ب نك قە چى،
 چونكى تىشتە كى بەرەقل نىنە تو قەستا وى بىكەى بى تو وى بنىاسى،
 ۋەخسەد ب نىاسىنا وى نە ئەو نىاسىنە يا خەلكى د ھىزرا خۆ دا پچاندى،
 بەلكى ئەو نىاسىنا دورستە يا خودى د قورئانى دا وپىغەمبەرى - سلاۋلى
 بن - د سوننەتى دا نىشامە دای.

و دقیت بزاین کو گهلهك جاران نیاسینیا مرؤفی یا خهلهت بو خودی،
یان زالبونو سالوخهته کی ژ سالوخهتین خودی ل سهر هزرا مه کو نهم
خودی ب وی سالوخهتی ب تنی بنیاسین دبتنه گهرا هندی مرؤفه خهلهت
بدهته ری، یان ههر نهدهته ری.. وه کی وی کهسی یی خودی وهسا بنیاست
کو نهو خودایه کی ب غزه به، خودانی عهزابه کا دژواره، زوی ب زوی
ل کهسی نابورت، وجهنه مه کا وهسا وی یا ناماده کری کهس ژی خلاص
نابت، نهو تی نهبت یی ل سهر رهنگی ملیاکه تان نهبت.. گاڤا ته خودی
ب فی رهنگی نیاسی من نه باوره ب دله کی ب کهیف فه تو قهستا وی
بکهی!

وبه رانه ر فی تیگه هشتنا خهلهت تیگه هشتنه کا دی ژی یا خهلهت
ههیه، هندهك هزر دکن چونکی خودی نه هندی ب هیجهته ل به نییین خو،
نهو زوی ب زوی کهسی نابهته جههنه می، وجهنه مه هه ما بهس بو فیرعه ونی
وهامانی وین ل دهره جا وانه، وه کی دی هه می کهس بهحه شتینه! نهو ی
ب فی رهنگی ژی د مهسه لی بگهت ب رهنگه کی (جددی) نادهته ری کی.
مه خسه دقیت مرؤفه خودایی خو ب دورستی بنیاست، و رازیبونا وی
بکهته نارمانج بو خو، نهفه ههر ژ سه ری، و د گهل نیاسینا خودایی خو دقیت
نهو خو ژی بنیاست، چونکی خو نه نیاسین ژی ری کی ل بهر مرؤفی
به رزه دکهت، نه فسا خو بنیاسه و بزانه کانی لاوازیبا وی د چ دایه، و نهو
ب چ قانع دبت، و نهو چاوا دئینه سهر ری کی نه گهر هات و جاره کی ژ ری کی
دهر کهفت.

مروڤه چونكى لهش ورچه، لهش ژ عهردى نزمه ورح ژ خودايى بلنده،
 تشته كى (موسسته حيل) نينه نهڤ مروڤه خو ل وى دهمى يى نهو تيدا قهستا
 خودى دكته ژى بهر ب نزميى قه بچت، يان دلى خو ببه ته رهنگه كى
 وهربادانى، فيجا نه گهر هات و جاره كى نهو تووشى في ته حسيني بوو، بلا نهو
 هزر نه كته وى بهندك د ناسبه را خو و خودى دا قه تاند، و تو كا له عنه تي
 د ستويى خو دا دانا، و خو هډى ناگرى جه هه مى كر.. نه! مادهم ري ل بهر
 ته مايه هيشتا مه جالى سهر راست كرنى ته يى هه.

ژ لايه كى دى قه: نه گهر ته ديت تو يى ل سهر ريكا راست ژى، زيده
 ژ خو پشت راست نه به، چونكى ته نه فسه كا هه هه هندك جار ان ژ دهست
 ته دهر دكته، وه كى - حاشا - دره واره كى شه نبوز خودان دقيت چو جار ان
 خو ژى غافل نه كته، نه گهر دى وى د كهناله كى دا هافيت!

(نهفس) هتا خودانى ژ ريكي لانه دته دقيت خودان ب نه دهب
 و توره يا خودى وى توره بدهت، و ل سهر فيانا خودى راست كته، و هتا
 نهڤ چهندا هه چى بيت پيښيه مروڤه ب هه مى قه ل خودايى خو بزقرت، هزرا
 وى ب كته ووى ل بيرا خو بينته قه، يه عنى: وى بار د (ذكر و فكر) ي دا
 هه بت، چونكى نهڤ ههردووه نه دلى روهن دكهن و خودانى ل (تاوانين
 نهفسى) ناگه هدار دكهن.

گاڤا ته نيه تا خو دورست كر، و خودايى خو ژى ب دورستى نياسى،
 و كار بو هندى كر وى خودايى بينه سهر دلى خو، بهايى وى يى مهن
 ل بيرا خو بينه قه، و قه درى رازييون و نه رازييون وى بزاني، و نهڤ بيريان
 وزاينه تو بهر ب هزر كرنى قه پالداى كو راستيا خو ژى ل بهر چاڤ بدانى،

و ب خو و نه فسا خو ئاگه هدار بیی.. ئەو ته زادی ریکی بەر هه فکەر، به لسی
بهری تو قهستا ریکی بکهی و خو ب کاروانی تۆ به داران را بگه هینی هنده ک
ئاسته نگین ههین فه ره تو یی پی زانا بی، دا ری ل بهر ته نه ئیته گرتن، ئەو ژى
(تاوانین نه فسی) نه.

تاوانین نهفسی.. یان ئاستهنگین ریکی

گهلهك كهسین ههین دلی وان دچته هندلی خو بزفرن، بهر ب خودی قه بچن، و خو ب کاروانی تۆبه داران را بگههین، بهلی دهمی ئەو هزرال خو زفرینی دکەن، یان دەست ب چوونا ب نک خودی قه دکەن ژ بهر نهزاین ونهشاره زاییا وان ب نهفسی وتاوانین وی بهری وان دکهفته هندهك ئاستهنگین وهسا د ریکا وان دا وهکی هندهك دیوار وشویرهین بلند لی دئین سستی ل نک وان پهیدا دکەت و گهلهك جاران ژ ی بهری وان هه ر ژ ریکی وهر دگپرت، ودوباره بهری وان ددهته ریکا گونههکاریی.

ئهف ئاستهنگه یین کو ئەم دشپین ناشی (تاوانین نهفسی) ل سه ر بدانین هه ر ئەون یین بهری هنگی ئەو بهر ب گونههی قه پالداین، یه عنی: ئەو نهفسا دوهی گونههکاری ل بهر وی شرین کری و بهری وی دایه بی ئەمرییا خودی، ئەفرۆ دهمی ئەو هزرال زفرینا ل خودی دکەت دی لی گه رییت ئاستهنگان د ریکا وی دا پهیدا کەت، دا وی لیقه کەت، و ئاستهنگا ئیکی یان تاوانا ئیکی یا نهفس د گهل وی دکەت ئەوه دی بیرا وی ل خو شسییا گونههی ئینته قه و گرانی وزه ههتا خو دویر کرنا ژ فی خو شسیی.

جاره کی ته هزر دهیلانا گونههه کی دا کریه؟

ئیکه مین تشتی نهفسا ته ل بیرا ته ئینای ما نه ئەو بوو وی گۆتییه ته:

چاوا دی فی خو شسیی هیلی؟

ئەھا ئەفە ئېكەمىن تاوانە (نەفسا نزم) د گەل خودانى دكەت..

چاوا دى شىيى قى خو شىيا ھندە مەزن ھىلى وخو د ناؤ چار دىوارىن
تۆبى دا گرى دەي؟ تو ئەوى دنيا ب ھەمى فرەھىيا خو فە تىرا تە ناکەت
خو ژ فان ھەمى خو شىيان بکەى، و دەست ب تۆبە دارىي بکەى؟! نە.. ھىشتا
بۆ تە زويىە، تو يى بچويكى، پىچە کا دى خو شىيى بۆ خو ب دىيائى ببە پاشى
ھزرا تۆبە کرنى بکە.

و ب قى پاش ئىخستنى شەيتانى وپشتە فانا وى نەفسا نزم گەلەك مرؤف
يىن سەردا برىن، وان كىر بوو دلى خو تۆبە بکەن، ل خودايى خو بزقېرن،
ھندەك كارى بۆ ئاخىرەتا خو بکەن، بەلى نەفسى تاوان لى كر، ئەو وە تى
گەھاندىن كو ھىشتا زويىە، رۆژا ل خو زقېرنى نەھاتىيە، پاشى وان ھند دىت
مرن ئەوا بى ژ فان د مرؤفى دئاللىت شالوكا خو دا ژيى وان وبەرى وەختى
- وەكى ئەو ھزر دكەن - دورى!

تاوانا دووى يا (نەفسا نزم) د گەل خودانى دكەت، پىخەمەت لادانا
وى ژ تۆبە کرنى ئەو نەفس كرنا باشىيى ل بەر مرؤفى گران دكەت، دى
بىژتى: ئەگەر تە تۆبە كر لازم تو فلان كارى وفلان كارى بکەى.. وتو دزانى
ئەو چەند بۆ تە ب زەھمەتن، تو دى چ شىي رۆژى پىنج جاران نقىژى كەى،
رەمەزانى ھەمىيى يى ب رۆژى بى، خو ژ درەوى دەيە پاش، بى ئەمىريا
ھەوايى نەفسى وخوشى وشەھەواتىن دلى كەى.. نە! ئەفە كارەكى
ب زەھمەتە خو پىقە نەكە بۆ تە باشترە!

مەعنا: ھەر تىشتەكى سەرفەرازييا مرؤفى بەرانسەر خودى وبەنيان
ل دىيائى وقەنجى ورزگار بوونا وى ل ئاخىرەتى تىدا ھەبت، نەفس ل بەر مرؤفى

گران دکهت ووی ژی دترسینت.. چهند جاران دلّی ته چوویئ تو خیره کیّ
بکهی، یان عیباده ته کیّ زیده بکهی، وه کی کرنا هندهک سوننه تان یان
خواندنا قورنانیّ یان گرتنا هندهک رۆژییین ب خیر، پاشی تو ب گرانیه کیّ
حهسیای ودلیّ ته گۆتییه ته: خوش تشنه بهلیّ جاریّ خو بگره، ئاخری نهؤ
کاریّ تو هزریّ تیدا دکهی ییّ ب ساناهی نینه، جاریّ ویّ زهههتیّ بوّ خو
چیّ نه که بلا بوّ سوباهی بت!؟

ونهؤ ههردو تاوانه یین نهفسا نزم د گهل خودانی دکهت: شرینکرنا
خواییّ ژ لایه کیّ فه، وگرانکرنا باشییّ ل بهر وی ژ لایه کیّ دیّ فه سهری
دکیشنه تاوانه کا دی یا خهطهر نهو ژ ی پاش ئیخستنا هزرال خو زفرینیّ یه،
ئهوا ب عهره بی دییژنی: (التسویف).

نهفسا نزم، کو ئیک ژ دژوارترین چه کین شهیتانییه نهو دژی مروّقی
ب کار دئینت، ژ فیلبازییا خو نابیژته ته: تۆبه نه که، تۆبه کرنیّ چو فایدیّ ته
تیدا نینه! نه.. گاڤا دیت جار جار تو دلّیّ خو ییّ دبهیه تۆبی، دیّ بیژته ته:
گهلهک باشه، دقیت مروّقه حقّیّ خوداییّ خو ژ ی ل سهر خو ژ بیسر نه کهت،
بهلیّ هیشتا نهو دهم نههاتییه تو سهریّ خو بیخیه د عیباده تی را، وخو بکهیه
صووفیه کیّ تۆبه دار، تو هیشتا ییّ جحیلی، مهجالسیّ ته ییّ مای، ودهر گههیّ
تۆبیّ ههمی گاڤان ییّ فه کرییه، جاریّ تیر خو شییان بوّ خو چیّ که وههر
جاره کا تول خو زفری و ته تۆبه کر نهو گونه هیین ته بهری هنگی کرین ههمی
دیّ بوّ ته ئینه ژیرن، ودیّ ژ صفری دهست پیّ کهی، ئهفه ته دو فایده
کرن، تیر خو شی ته بوّ خو ب عهمریّ خو برن، و ته تۆبه ژ ی کر!

وهوسا ئهو دى وي قانع كهت كو هزرا توبه كرنى پاش بيخت نه
كو ژ سهري خو دهر بيخت، فيجا ئهو دى دست دته بى ئه مريا خودى
ههتا هند دبينت عه مري وي وه كي قالبى به فرى د ناڤ دهستان دا هه ليا، بى
ئهو بزانت كيغه چوو، ويى ئهو كارى فى چهندي بكهت!

چاره سه‌ریه‌کا به‌روه‌خت

نه‌فه ناسته‌نگ بوون.. و چاره‌سه‌ری چیه؟

نهم دی ژ دویمایی ده‌ست بی که‌ین.. گا‌فا نه‌فسا ته‌ جاره‌کی گۆته
ته: پاشی.. تو بیژئی: (پاشی..). نه د ده‌ستی من دایه ونه د ده‌ستی ته‌ دایه،
پاشی ملکی خودی یه، به‌ریه‌ره‌کی فه‌شارتییه ل به‌ر مه، که‌س نزان‌ت کانئ
نه‌و دی گه‌هته (پاشی..). یان مرن دی وی (پاشی..). ژ ده‌ستین وی ئینته
ده‌ر، گوهداریا فی نایه‌تی بکه‌ چ دیژت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ
تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾ (آل عمران: ۱۰۲).

نه‌فه گازییه‌که بو وان که‌سان دئینه ناراسته‌کرن نه‌وین باوه‌ری
ب خودی ئینای، و دویکه‌فتنا پیغه‌مبه‌ری وی - سلا‌ؤلئ بن - کری،
دیژتی: هوین ته‌قوا خودایی خو بکه‌ن، و ب دورستی ژ وی بترسن، چاوا
ب دورستی دی ته‌قوا وی که‌ین؟ نه‌گه‌ر مه‌ گوهداریا وی کر وخو ژ بی
نه‌مرییا وی دا پاش، وشو‌کرا نعمه‌تین وی کر و کافری بی نه‌کر، وه‌رده‌م مه
نه‌و ل بی‌را خو ئینا‌فه و مه‌ نه‌و ژ بی‌ر نه‌کر.. نه‌و هنگی مه‌ ب دورستی
ته‌قوا وی کر، پاشی نایه‌تی گۆت: نه‌ وه‌ بت هوین بمرن نه‌گه‌ر هوین
دموسلمان نه‌بن.

و پسیار ل قیری نه‌فه‌یه: نه‌ری ئیک ژ مه‌ دزان‌ت که‌نگی دی مرن، دا
ده‌می دم‌رت بی موسلمان بت؟

نه.. كهسى چو ئه مان ژ مرنى وهر نه گرتينه كو فلان ده مى بيت فلان ده مى نه ئيت، و مرنى چو ژ فان نه داينه كهسى ژى كانى دى كهنگى ئيت، پا فيجا.. چاوا نه مرنين نه گهر دمو سلمان نه بين؟

مه عنا: فى گافى بهرى بينه كا دى مو سلمان بيه، نو كه بهرى سه عه ته كا دى توبه بكه، چونكى تو نزانى كانى كهنگى دى مرى، وه كى وى مرو فى بى وه غه رك ل بهر بت و نه زانت كهنگى وه غه را وى دى ده ست بى كه ت، فيجا كارى خو بكه ت و هه رده م بى ناماده بت، چى گا فا گو تنى: وهره.. دا بى به ره هه ت. و پشتى نه و نه فسا خو ل سه ر هنى په روه رده دكه ت كو نه و هه رده م بو وه غه را مرنى يا به ره هه ت، دقبت نه و بيرا خو ل وى رپكى بينته فه يا مرن دى به رى وى ده تى، وى وه غه را ب ترس و سه هم نه و ال به را وى، كو ژ قه برى تارى ده ست بى دكه ت و ل به حه شتى يان جه نه مى ب دو يما هى دئيت، بلا نه و پسارى ژ خو بكه ت: نه رى نه هه خوشيا وى ژ گونه هى ددیت ده مى وى ل دنيا بى ب كه يف فه قه ست دكرى چه ندى دئيت ده مى ل ناخره تى دبتنه نه گه را شه ر مزارى يا به رده و ام؟

يان بهرى ناخره تى.. ده مى نه و گا ف د سه ر وى را دبو رت يا وى خو شى تيدا ب گونه هى برى، پشتى بو رينا وى ده مى نه و ده م دى چ بو وى ل پاش خو هيلت ژ بلى دله كى تژى كه سه ر ل سه ر نه مانا وى خوشيى ژ لايه كى فه، و ترسا ژ روژى يا حسيبا وى گونه هى د گه ل دئيتنه كرن؟ ته ديتيه مرو فه كى عه قلد ار ژ بهر خوشيا ده ليفه يه كا كورت مه صلحه ته كا خو يا (مه صيرى) تى ببه ت؟ نه و كهسى عه مرى خو هه ميبى گورى تپر كونا شه هو هه ته كا خو يا بيست خه به رى بكه ت تو دى چ نا فى ل سه ر دانى؟

رېښانين رېکي..

وېشتي تو بيرا خول هندى دښينه څه کو رېکه کا دوير ودریژ يا ل بهرا ته، ول في واری تو یی بنه جه نابی، وته بيرا خول هندى ژى ئینایه څه کو مروڅی عه قلداری نه نهوه یی راحتا بهر دهوام دده ته ب خوښیه کا بهر وخت، وېشتی تو نه فسا خو ب بیرئینانا (مه صیری) وی نه ده ب دده ی.. هنده ک رېښانين رېکي هه نه دښت تو یی یی زانا بی دا ده می تو دده یه رې ب سلامه تی بگه هییه نارمانجی، وه کی وی که سی یی تورمیلا خول رېکه کا چیا یی دهاژوت، دښت خول وان رېښانان هشیار بکه ت نه وین ل سهر ره خ ورویین رېکي هاتینه دانان دا ل چو که قران نه ده ت ونه چته د چو نهالان ژى دا.

تو ل فی دنیای رېښنگی.. نه فس وعه قل هه ردو ته دهاژون، هندى نه فسه بهری ته دده ته وی تشتی یی بو ته خوښ بلا خرابیا ته تیدا هه بت ژى، وعه قل بهری ته دده ته وی تشتی یی باشییا ته تیدا هه بت بلا ل بهر ته یی نه خوښ بت ژى، له و گه له ک جاران تو وه کی وی مروڅی لى دښی نه وى بهری وی دکه فته دورپانه کی وحبیه تی رادوه ستت کانى چه پ بچت یان راست، فیجا هیشتا نه فسی تو ب لایى خو څه نه کیښای تو ل رېښانان بزڅره.

ورېښانان رېکي نه وه یا دبیژت: رېکي نه ده نه فسی گه له ک باخت..

نهفس وهكى وى مروڤى پربېژه يى چو جاران ژ ناخفتى تير نهبت،
 ونه گدر قاعیده نهوه بت هدر كدهسه كى گهلهك باخفت دى گهلهك خهلهت
 بت، رېكى نهده نهفسى چى تشنى بڤيت بيژت، هندهك جاران لغاڤ كه، گاڤا
 دللى ته چو ناخفته كى بهرى تو وى ناخفتى بيژى هزرا خو تيدا بكه، نهرى
 فى ناخفتى خيرهك تيدا ههيه يان نه؟ نهرى گوتنا فى ناخفتى چيتره يان
 نه گوتنا وى؟ وباش بزانه هندی تو يى بى دهنك بى دى يى ب سلامت بى،
 وگاڤا تو ناخفتى نهو ناخفتن دى ل سهر ته نيته حسيپكرن، وپسيارا وى دى
 ژ ته نيته كرن، يا باش بت يا خراب، فيجا بارى خو گران نه كه، وراوه سستيانا
 خو ل مه حشهرى دريژه نه كه .. كييم باخفه.

رپيشانا دووى: بيدهنگيا خو ب هزر كرنى پر بكه..

نهو هزر كرنا بهرى ته بدهته هلسهنگاندنا بو ريبى ته، وته بو داهاتيى ته
 بهرههڤ بكهت.. وناشكهرايه كو ههر جاره كا بيدهنگيا مروڤى ژ ناخفتنا وى
 پتر لى هات، نهڤ بيدهنگيه دى نيكه هند ژ وى چى كهت نهو بزانت كانى
 چهند خهلهتى وته حسين د وى ناخفتنى دا هه بوو يا وى بهرى هنگى كرى،
 وههر جاره كا مروڤى د گهل خو ههست ب خهلهتيا خو كر، وئعتراف پى
 كر، مهعنا نهو پيگاڤا نيكى بهر ب خو راستكرنى فه چوو.

پيگاڤا دووى كو دبتنه رپيشانا سيبى لومه كرنا ل نهفسى يه سهره كارى
 وى يى خراب نهوى بهرى نو كه وى ب مروڤى دايه كرن..

گهلهك جاران مروڤه هيجهتان پيش خهلهتى وخرايبين خو فه دگرت،
 دا دللى خو پى خو ش بكهت، وقهناعهتى بو خو چى بكهت كو د فان
 خهلهتيايان ژى دا نهو يى حقه! بهلى نه گهر مروڤى زيده لومه ل نهفسا خو

کر سہرا کاری وی بی خراب، ہر دی دمہ مک ٹیٹ نہفہ نہفسہ چونہ چونہ
 د گہل خو ئعترافی بکھت نہو غہفلہ تا نہو کہفتیہ تیدا وبہری وی دایہ
 گونہ ہی ہر چاوا بت نائیٹہ (تہبریر کرن) وچو ہیجہت بو نائیٹہ گرتن،
 وگافا تو گہشتیہ فیبری د حسیبکرننا خو دا د گہل نہفسی بیرا وی ل وان
 تاوانان بینہفہ یین وی د گہل تہ کرین، وی ب دویمایہیا خرابا وان کاران
 ژی بترسینہ یین وی د دہر حہقا خودایی خو دا کرین، وہنگی راوہستہ
 حہتا نہو ب دورستی ئعترافہ کا تمام ب ہمی خرابیین خو بکھت،
 وھزری د ہندی دا بکھت کول خو بزقرت وتوبہ بکھت.

پشتی نہفسی ہزر د توبہ کرنی دا کر، دقیت نہفس ل ہندی بیٹہ
 ناگہدار کرن کو (گونہ) نہ گہر خو یا دمہ کی بوری ژی بت دبتہ نہ گہرا
 ہندی مروفی بی ئەمین نہبت ژ غہزہ با خودی، ئەفہ نہ گہر گونہ یا بوری بت،
 پا دی چاوا بت نہ گہر گونہ یا نوکہ بت؟ یان دی چاوا بت نہ گہر مروفی
 دل تی ہدبت سوباهی ژی ل سہر وی گونہ ہی بی بہردہوام بت؟

ہر وہسا نہفس دقیت ل ہندی بیٹہ ناگہدار کرن کو (توبہ) یا
 درست نابت، و خودان نہشیت ب تمامی ل خودایی خو بزقرت حہتا سی
 شہرتان ب جہ نہئینت:

بی ئیکی: نہو ئیکسہر گونہا خو بہیلت.

بی دووی: نہو ژ گونہا خو یا بوری پہشیمان بت، وحہز بکھت کو
 وی نہو گونہ نہ کر با.

بی سیی: نہو بکھتہ دلی خو ئیدی نہو ل وی گونہ ہی نہزقرتہفہ..

ونائیتہ ہزر کرن مرؤفہك هہبت تۆبه بکہت وپشت نہدہتہ وی کاری
یے غہزہبا خودی پیقہ دئیت، یان بیژت: ئەز دی ل خودایی خو زقرم بیی کو
وی کاری بهیللم یے وی یے خو ش نہبت!

ہەر وەسا نائیتہ ہزر کرن تۆبا وی کہسی یا دورست بت ئەوی تۆبا
خۆ ب دەمەکی دەسنیشانکری فہ گری بدەت، وەکی بیژت: یا رہبسی من
تۆبەبە ہدیفہ کی ب تنی گوہدارییا تہ بکہم، وئە گەر ئەو ہدیفہ خلاس ئەزی
ب کہیفا خۆمە!!

ھاریکارین خو ڤاگرتنى

گومان تېدا نينه كول وى دەمى مروؤڤ دكەتە دلى خو كول خودايى
خو بزڤرت، ول سەر ڤيكا تويى بدهته ڤى، ئەو دڤى كارى خو دا دى
تووشى ھندەك نەخوشى وئاستەنگان بت، وھەتا ئەو بشيت ل سەر ڤى ڤيكي
خو ڤاگرت، وچو شكەستين وھسا ب سەر وى دا نەئين وى پاشپاشكى
بزڤرين ووى ژ تويى ليڤه كەت، دڤيت ئەو خو ب ھندەك ھاريكاران پشت
گەرم بکەت، ئەو ھاريكارين ھند ھيزى ددەنى كو ئەو بەردەواميى بدهته
توبەدارييا خو ويى خو ڤاگرتى بت ل سەر.

ومەزنترين ھاريكار بو مروؤڤى كو خو ل سەر تويى ڤاگرت ئەو ئەو
تيكەلييا وان ھەڤالان بەيلىت يين خرابيى ل بەر وى شرين دكەن، يان
خرابيى ل نك وى دكەن، ئەگەر خو ژ وى نەخوازن ئەو وى خرابيى بکەت
ژى، چونكى ھەڤالينيى كارتىكرونا خو يا مەزن ھەيە، ويىژە من: كانى تو
ھەڤالى كى يى، ئەز دى بيژمە تە كانى تو كيى.

ھندەك كەس ئەوين ب ھەڤالينييا خرابان خراب بووين، دلى خو دېنە
توبەكرن ول خو زڤرينى، بەلى چونكى ئەو ھەڤالينييا وان خرابان ناھيلن
وبەردەوام تيكەلييا وان دكەن، توبەكرن ل بەر وان گەلەك گران دبت،
وھندەك جاران پشتى ئەو دەست ب تويى دكەن وقويناغە كا باش ل سەر
ڤيكا تويى دېرن ژى، دى يىنى جارە كا دى ئەو ل گونەھا خو يا بەرى

دزفڼه، باش سه ح بکي دى بينى نه گهرا شى چه ندى هه فالينيا مروڤين خراب وگونه هکاره، راسته دبت نهو هه قال داخوازي ژ ته نه کهن تول تو با خو ليڤه بسى، يان وه کي وان گونه هى بکهي، به لى دهمى تو دبينى نهو ل پيش چاڤين ته وي گونه هى دکهن يا ته زى توبه کرى نهو ب شى کارى خو، و ب رهنه گه کى نه يى نیکسهر ته هان ددهن کو تو زى وي گونه هى بکهي..

ڤيجا نه گهر ته بڤيت ل سهر ریکا تويى يى خوراگرتى وبه رده وام بسى نیکسهر هه فالينيا وان که سيڻ خراب بهيله يين بهرى توبه کرنى ته هه فالينيا وان دکر، نه ب تنى وان که سان بهلکي خو وان جهان زى يين نهو گونه ه لى دئيته کرن يا ته زى توبه کرى، وپيش وان مروڤ ووان جهان ڤه هنده هه فالين باش وراستگو بو خو پهيدا بکه، وقه ستا وان جهان بکه يين بى نه مریا خودى لى نه ئيته کرن، خودايى مه زن د نايه ته کى دا ديڤت:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ - نهى نهو وين باوهرى ئيناي ته قوا خودى بکهن و د ههمى کار وکريارين خو دا ژ وى بترسن، و د گهل راستگو يان بن ﴿ (التوبة: ۱۱۹).

ووه کي نه م دبين نايهت دو ريکين روهن وناشکه رال بهر سنگى مه ددانت وبه رى مه ددهتى:

- ﴿ اتَّقُوا اللَّهَ ﴾ ته قوا خودى بکهن.. ژ وى بترسن و ل وى بزڤرن.
- ﴿ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ د گهل راستگو يان بن، نهو وين د گوتن وکريارين خو دا و د سوز وپهيمانين خو دا دراست.

هەر وه کی ئایه تی ب فی چه ندی دقیت بیژته مه: مه سلا کو هوین
 د گهل راستگویان بن، دی بو هه وه بته هاریکار کو هوین ته قوا خودی
 بکن، چونکی ته قواداری وهه فالینیا دره وینان وتیکه لیا خرابان ب زه حمت
 پیگفه کۆم بن.. پیغمه بر - سلا لسی دین - د گوتنه کا خو دا دبیزت: ﴿إِنَّ
 الصَّدَقَ يَهْدِي إِلَى الْبِرِّ، وَإِنَّ الْبِرَّ يَهْدِي إِلَى الْجَنَّةِ، وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَصْدُقُ حَتَّى
 يَكُونَ صِدِّيقًا، وَإِنَّ الْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الْفُجُورِ، وَإِنَّ الْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ،
 وَإِنَّ الرَّجُلَ لَيَكْذِبُ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَابًا﴾ - هندی راستیه سه ری
 دکیشته باشیی، وهندی باشیه سه ری دکیشته به حه شتی، وزه لامه ک دی
 راستیی بیژت هه تا دبته راستگۆ، وهندی دره وه سه ری دکیشته
 سه رداچوونی، وهندی سه رداچوونه سه ری دکیشته ئاگری، وزه لامه ک دی
 دره وی کت حدتال نک خودی نهو ژ دره وینان دئیه نفیسین ﴿^(۱)

و د گهل هه فالینیا راستگویان وتیکه لیا باشان و په بیدا کرنا وان ریبه ران
 یین به ری ته دده نه رپکا راست، گه له ک یا فره تول وان که سان ژی روینی
 یین به ری ته قه ستا خودی کری، ورپکا تو بی گرتی ول سه ر وی رپکی
 به رده وام ماین، چونکی که سه ک ژ توبه که ری راستگۆ دلنه رمتر نینه، نهو
 دی شیت کاری ل ته کت و سه ربورا خو بو ته فه گو هیژت.

وتشتی دی بی تو مفایه کی مه زن ژی بیبی کو به رده وامیی بده به
 توبه داریا خو نه وه تو خو د کیتا با خودی وسونه تا پیغمه به ری دا - سلا لسی
 بن - شاره زا بکه ی، وتامی ژ خواندنا وان بیبی، ول نک سه ره اتیین وان
 توبه داران راوهستی یین به حسی وان د قورئانی وسونه تی دا هاتی، هه ره و سا

(۱) بوخاری ربوایهت دکهت.

خواندن و گوهدارييا سه رهاتييين مهزنه توبه دارين ئوممه تي ژ زانا وزاهد
وسه کرده يين مهزن بکه ی، دا هيقي بو ته چي بت کو دبت پشتي
بورييه کي زيده تاري مروث پاشه روزه کا زيده گهش بو خو ئافا که ت.

هندەك بیرئینانین فەر..

و ژوان مەسەلین فەر بین کو پیتقییه مرۆقی تۆبەدار بیرا خو لسی
بینتەفە ئەگەر هات ووی قیا ئەو ل سەر ریکا تۆبی یی مجدبت، و ل چوونی
لیفە نەبت ئەو ئەو بیرا خو ل کارتیکرنا گونەهان ل سەر نەفسا مرۆقی
بینتەفە، وشوینوارین خراب بین چوونا بەر ب گونەهی فە ل بەر چاقین خو
بدانت، و بزانت ب تنی تۆبەیه وی ژ فان کارتیکرن وشوینوارین خراب
دپاریژت.

ومەزنترین کارتیکرنا گونەهی ل سەر خودانی ئەو گونەه باوهریی
لاواز دکەت.. وتشتەکی ئاشکەرایە د عەقیدەیا (أهل السنة والجماعة) دا کو
باوهری کیم دبت وزیدە ژی دبت، و ئەو مرۆقی سستییی د گونەه و بی
ئەمرییا خودی دا دکەت، و هزر دکەت ئەفە کارەکی نەبی مەزنە، چونکی
هەر جارە کا وی قیا ئەو دی تۆبە کەت و هەر وه کی چو چی نەبووی!

و ئەو ب خو وەسا نینە، چونکی ئەو مرۆقی فی هزری بکەت بیی ئەو
ب خو بجه سییت ئەو تووشی داقین خاپاندنا شەیتانی دبت، چونکی مەسەلە
نە ب تنی خەلەتییە کە مرۆف دکەت پاشی لیفە دبت و خلاس! نە خیر.. ئەف
گونەها مرۆف دکەت بەری هەر تشتەکی باوهرییا خودانی لاواز دکەت،
وگافا باوهرییا خودانی لاواز بوو ئەو خووشی و تامی ژ عیبادەتی نابینت، لەو
عیبادەت ل بەر دبتە هندەك (طقوس وشە کلیاتین) گران ونە خووش، دەمی

رَادِبْتِ نَقِيْزَى دَكْت تو دى بِيْزى بهرى وى يى بو سِيْدَارَى دَيْتِهْدَان هند بو
وى نه خوْشه، وگافا دهست ب نقِيْزَى كر نزانْت كهنگى نقِيْزَا وى دى
خلاس دا نهْهْ بهلايه كى زىْ قهبيت! بهرى ره مهزنانى ب دو سىْ هه يقان تا
دَيْتِيْ هندی هند رُوْزى ل بهر وى يا نه خوْشه.. كانىْ نهْهْ رهنكىْ مروْقان وئو
خودِيْناسى د دوعايِيْن خوْ دا دگوت: يا ره بىيْ نه گهر ته نعمت د گهل ئيكي
كربت كو د قهبرى دا نقِيْزَى بكهت، بلا ئو ئيْك نه ز بم!

يه عنى: تشتى ژ هه ميان مهزنتسر كو مرن وچوونا د قهبرى دال ل بهر وى
نه خوْش كرى ئه وه ئو دى ژ كرنا نقِيْزَان دوپر كهفت.. فَيْجا هزر بكهت ئو
چ تام بوو وى ژ كرنا نقِيْزَى دديت حهتا ئو قىْ دوعايىْ بكهت؟

كرنا گوننهان نه گهر خوْ ئو گوننه د بچوبك زى بن، دلىْ مروْقى
رهق دكته، ودل نه گهر رهق بوو حهقى تىْ ناچت وزوى ب زوى ئو
هزرى د توبىْ زى دا ناكته، ژ بهر قىْ چه ندىْ پيْغه مبهر - سلاؤ لىْ بن -
د گوتنه كا خوْ دا دِيْبِيْت: ﴿إِيَّاكُمْ وَمُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ، فَإِنَّهُنَّ يَجْتَمِعْنَ عَلَى
الرَّجُلِ حَتَّى يُهْلِكُنَّهُ - هشياري وان گوننهان بن ييْن مروْقه چو هزران زى
نه كته، چونكى ئو ل سهر زهلامى كۆم دبن حهتا ئو دبهنه هيلاكى ﴿^(۱)،
يه عنى: هندهك گوننه هه نه دبچوبكن، مروْقه ب چافه كى كيم بهرى خوْ
ددهتى وچو هزرى زى ناكته، لهو ب پشت راستى قه ئو دى وى
گوننهى كته، ودويماهيمىْ ده مىْ ئو بهرى خوْ ددهته حاسلىْ خوْ دى بينت
چيايه كى بلند ژ گوننهان بو وى يىْ كهفتييه سهريْك، عهبدللاهىْ كورىْ
مهسعوودى ئه وى نهْهْ حهديسا بوْرى بوْ مه قه گوهاستى دِيْبِيْت: پيْغه مبهرى

(۱) ئيمام نهحمده فه دگوهيت.

- سلاؤ لى بن - مه ته لهك ل سهر فى چهندى بؤ مه ئينا ب وان مرؤقين
 د سه فره كى دا دچنه چؤله كى، وهه ر ئيك تر كه كى يان داره كى دئيت
 ودها قينه سه ريك حه تا باره كى داران كوم دبت پاشى ئاگرى بهر ددهنى ووى
 تشتى بى دليين بى وان دانايه سهر.

مهعنا: نه بيژه: ئەؤ تر كه بى بچويكه وئەؤ دار كه چو نينه.. هزرا خو
 د وى ئاگرى دا بكه بى بى هل دبتى ده مى ئەو هه مى دكه شه سه ريك.
 كارى دى بى خراب بى گونه ه دكه ت نهو نهو خودانى خو ژ مرؤقين
 باش دوير دئيت، و دوير كه فتنا ژ باشان و جهين باش مه زنترين په رده يه
 دكه فته د ناقبه را مرؤقى و خودى دا..

بى گومان نهو كه سى دل د گونه هى و خرابيى هه بت دى هه فالينيا وان
 مرؤقان كه ت نهو ين هه ز ژ خرابيى دكه ن، و دى قه ستا وان جهان ژى كه ت
 بين خرابى لى دئيتنه كرن، و چهنه نهو نيزيكي فان مرؤؤ وفان جهان بيت هند
 نهو ژ مرؤقين باش و جهين باشيى دى دوير كه فت، و ده مى ئەو ژ وان دوير
 دكه فت ژ بهر ه كه ت و مفاوه ر گرتنا ژ وان بى بار دبت، و دزينا وان ژ لايى
 شه يتانى فه ب سانا هيتتر لى دئيت، و ئاشكه رايه كو گورگ پهزا فه ده ر
 فه ره قينت و ژى دخوت.

و د گؤتته كا خو دا عه بدللاهى كورپى عه عباسى ديئرت: «باشيى
 گه شاتى د روى دا، و رؤناهى د دلى دا، و بهر فره ي د رزقى دا، و هيز
 د له شى دا، و فيانا خه لكى يئقه دئيت، و خرابيى روى ره شى، و تاريا قه برى
 ودلى، و لاوازيا له شى، و كيتميا رزقى و نه فيانا خه لكى يئقه دئيت».

مەعنا: ئەگەر مەرۆف بەر ب خرابیسی ڤه چوو، وهه ڤالینییا مەرۆڤین باش هیلا ب لەزترین عقوبه خودی ددهتی ئەوه دلای وی دی تاری کەت، ورۆناهییا ئیمانی ژ ناڤچاڤین وی دبهت، ئیمامی شافعی - خودی ژای رازی بت - دەمی هیشتا بی جحیل ڤهستا ئیمام مالکی کر، دا دهرسان ل نک بخوینت و علمی ژای وەرگرت، پشتی چەند دەرسه کان مالکی زیره کی و بیریژی وشاره زاییا شافعی دیت، گەلەك که یفا وی پی هات، و پی موعجب بوو، لەو گۆتی: ئەزی دینم خودی رۆناهییه کا هاقیتییه دلای ته دا ڤیجا تو وی رۆناهیسی ب تاریاا گۆنه هی نه ڤه مرینه.

گۆنه خودانی خو ژ دیم گەشی ودل روهیسی مه حرووم دکەت، لەو هەردەم ئەو هەست ب بیتهنگی ونه خوشیسی دکەت، و ژ لایه کی دی ڤه ئەو د چاڤین خەلکی دا دشکیت، و سەرەدەرییا خەلکی د گەل وی نه خوش دبت، ئیک ژ زانایین ئومەتی دبیژت: دەمی ئەز بی ئەمریه کا خودی دکەم، ئەز کارتیکرنا وی ل سەر سەرەدەرییا دەوارا خو وژنکا خو د گەل خو دینم. و کارتیکرنا دی یا خراب یا گۆنه هی ئەوه کرنا گۆنه هی بەره کەتی ژ دەمی مەرۆڤی رادکەت، و گاڤا بەره کەت ژ دەمی رابوو عەمر کورت دبت، تو چەند کاری بکە دی بەری خو دەبی ته چو نه کرییه، گوهی خو بدی خودایی مەزن چاوا ژ زار دەڤی گۆنه کاری دئاخفت، دەمی ئەو ژیا نا خو ب دویماهی دئینت، دبیژت: ﴿يَلْبِغُنِي قَدَمْتُ لِحَيَاتِي﴾ خوزی من تشتهك بو ژیا نا خو کربا.

- پا ئەوا وی کری هەمی چ بوو؟

- چو نه بوو!! هەمی زه عی بوو و چوو، و کول و کەسەر پی مان.

و گونہہ ب دورستی وہ کی کہلہ کا بہرانہ، ئیک ئیکئی دکیشٹ،
 گہلہک کہسین ہدین ب سفکی بہری خۆ ددہنہ ہندہک رہنگین گونہہان،
 وخۆ ژئی نادہنہ پاش، ب ہیجہتا ہندی کو ئەؤ گونہہہ د سفکن، یان
 دبچویکن، یان کارتیکرنا وان یا کیئمہ.. لەو دی ب نک فہ چن، ویسی چو
 ہزران بو بکہن قہست دکہنی، پشتی دەمہ کی دی ہند بہری خۆ دەنی وان
 گونہہین بجویک ئەو نیژیکی ہندہک گونہہین دی یین مەزن کرن، وچونکی
 گونہہکاری بو دبته تبعەت وسەلیقەت دی بیژت: دی.. کانی دا فی ژئی
 بکہم، ئەفہ ژئی چو نینہ! حەتا ہند خۆ دبیت ئەو حەتا لیقی یی مایہ
 د گونہہان را.

یہ عنی: ئەو ل دەسپیکئی گونہہی ب چو فہ ناگرت، ودلی خۆ
 ب ہندی خۆش دکەت کوچی گاڤا وی فیا ئەو دشیت ب ساناہی وی
 گونہہی بہیلٹ وژی تۆبہ بکہت، بەلی پشتی دەمہ کی ئەو دی بینت کو
 مەسەلہ ب وی رہنگی یا ب ساناہی نینہ وہ کی وی ہزرکری، چونکی وی
 گونہہی سەرکیشا گونہہہ کا دی، وئەو تشتی وی ب یاری فہ وەرگرتی
 دەرکەفت مجدی!

و کارتیکرنا ژ ہمی ب ترستەر یا گونہہی ل سەر مروؤفی ئەوہ گونہہ
 ئیرادا دلی ل نک خودانی لاواز دکەت، یہ عنی: ئیکا ہند ژ وی چی دکەت
 ئەو نہشیتہ خۆ، چەند مروؤف تہ دیتینہ رہنگہ کی خەلہتیی دکەن، گاڤا ل سەر
 فی چەندی تو د گەل ئاخفتی، ئەو دی بیژتہ تہ: ئەز ژئی گہلہک حەز دکەم
 فی خەلہتیی، یان فی گونہہی نہ کہم، بەلی ئەز نہشیمہ خۆ!

چیہ مەعنا ہندی مروؤف نہشیتہ خۆ؟

جگار كېشەك ئەگەر ھەتا نىفرۆ نىف پاكىتە كى ئە كېشت، دىيژت: دى
مەرم ئەز نەشىمە خو! گاڤا دېتە رەمەزان ھەتا مەغەرب چو جگاران
ناكىشت، ونامرت و دىيژتە خو.. بوچى؟

چونكى (ئىرادا دلى وى) ئەوا (ئيمان) ب ھىز دىيخت وە ل وى
دكەت ئەو بشىتە خو، دەمى گىچى فى ئيمانى نزم دېت (دەفعا) وى بو
(ئىرادى) سست دېت فىجا ئەو ئىرادە لاواز دېت، وھنگى مروڤ وەكى
كەسەكى ئىشەوى لى دىيژت نەشىت خو بگرت.. و د ئەنجام دا دى يىژت:
ئەز نەشىمە خو.

فىجا ئەگەر تە بقىت ئىرادا تە ب ھىز بگەفت وتو بشىيە خو،
خو ژ گونەھى بدە پاش.

رینخوشکهرین ریکی

دا کو ههستکرنا ب گرانیسا باری گونهما بوری گافین مروقی ل سه ر
ریکا تویی سست نه کهت، ودا مروقی گونهمکار ژ رهها خودی بی هیقی
نهبت، پیغمبهری - سلاقی لی بن - وهک رینخوشکرن بو ریکا تویی گهلهک
گوتین وهسا کرینه مزگینیین مهزن زی دئینه وهرگرتن، ل قیری ئەم دی
هندهک ژ وان گوتنان فه گیرین.

- ئەبوو سهعدی ئەنصاری دبیژت: پیغمبهری - سلاقی لی بن - گوت:
﴿النَّدْمُ تَوْبَةٌ، وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ - په شیمانی توبه یه،
وئهو ی ژ گونهمی توبه بکهت وهکی ویبه یی گونهم نه کری﴾^(۱).

- عهبدللاهی کوری عهباسی ژ پیغمبهری - سلاقی لی بن - فه دگو هیژت
دبیژت: ﴿قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: مَنْ عَلِمَ أَنِّي ذُو قُدْرَةٍ عَلَى مَغْفِرَةِ الذُّنُوبِ
عَفَرْتُ لَهُ وَلَا أُبَالِي، مَا لَمْ يُشْرِكْ بِي شَيْئًا - خودایی پاک وبلند دبیژت:
هه چیی زانیبت کو من شیانا ژیرنا گونهمان هه یه، ئەز دی گونهمین وی ژ ی
بهم ویو من خهه نینه، هندی وی چو شریک بو من چی نه کرین﴾^(۲).

- سهلمانی فارسی دبیژت: پیغمبهری - سلاقی لی بن - گوت: ﴿إِنَّ
رَبَّكُمْ تَبَارَكَ وَتَعَالَى حَيُّ كَرِيمٌ يَسْتَحْيِي مَنْ عَبْدَهُ إِذَا رَفَعَ يَدَيْهِ إِلَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا

(۱) طه بهرانی فه دگو هیژت.

(۲) حاکم و طه بهرانی فه دگو هیژن.

صِفْرًا - هندی خودایسی هه وه یی پاك وبلنده یی شهرمین ومهرده، شهرمی ژ عهبدی خو دکهت ده می نهو ههر دو دهستین خو ب نك وی فه بلند دکهت نهو وان قالا بزفرینته فه ﴿١﴾.

- نه بوو هورهیره دبیت: من گوهل پیغه مبهری بوو - سلاؤ لى بن -
 دگوت: ﴿كَانَ رَجُلَانِ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ مُتَوَاحِشَيْنِ، فَكَانَ أَحَدُهُمَا يُذْنِبُ
 وَالْآخَرَ مُجْتَهِدًا فِي الْعِبَادَةِ، فَكَانَ لَا يَزَالُ الْمُجْتَهِدُ يَرَى الْآخَرَ عَلَى الذَّنْبِ
 فَيَقُولُ: أَقْصِرْ، فَوَجَدَهُ يَوْمًا عَلَى ذَنْبٍ فَقَالَ لَهُ: أَقْصِرْ، فَقَالَ: خَلْنِي وَرَبِّي،
 أَبْعَثْ عَلَيَّ رَقِيبًا؟ فَقَالَ: وَاللَّهِ لَا يَغْفِرُ اللَّهُ لَكَ، أَوْ لَا يُدْخِلُكَ اللَّهُ الْجَنَّةَ، فَقَبِضَ
 أَرْوَاحَهُمَا، فَاجْتَمَعَا عِنْدَ رَبِّ الْعَالَمِينَ، فَقَالَ لِهَذَا الْمُجْتَهِدِ: أَكُنْتَ بِي عَالِمًا،
 أَوْ كُنْتَ عَلَيَّ مَا فِي يَدِي قَادِرًا؟ وَقَالَ لِلْمُذْنِبِ: اذْهَبْ فَادْخُلِ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِي،
 وَقَالَ لِلْآخَرَ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى النَّارِ - دو زه لامين بهرانبهرى ئيك د ناف
 ئسرائیلیان دا هه بوون، ئيك ژ وان گونهه دكر ويى دى خو د وه ستاند
 د عباده تی دا، ئیجا نهوی گه لهك عبادت دكر یی گونههكار ددیت
 ودگوتی: بهس گونههان بکه، روزه کی وی نهو دیت گونههك دكر گوتی:
 بهس که، وی گوت: من و خودایى من بهیله د گهل ئيك ما خونه تو هاتییه
 هنارتن زیره فان ل سهر من؟ یی دى لى فه گپرا: نه زب خودی كه مه خودی
 گونهها ته ژى نابهت، یان ته نابهته بهحهشتی، رحین وان هاتنه ستاندن،
 وهردو ل نك خودایى عالمی کوم بوون، خودی گوته فی نهوی عبادت
 دكر: ئه ری ما توب من یی زانا بووی، یان نهو تشتی د دست من دا یی ته

(١) نه بوو داوود وترمذی وئبن ماجه فه دگوهین.

بوو؟ وگوتته یی گوننه هکار: تو ب ره حما من هه ره به حه شتی، وگوتته یی دی:
فی بینه ناگری ﴿١﴾.

ئه بوو هورهیره دبیژت: نه زب وی که مه یی رحا من ددهستان دا فی
ئاخفتنه گوت دنیا خو وئاخه تا خو یی پویج کرا!

یه عنی: یا گرنگ د مه سه لی دا نه وه عه قیدا مروژی د دهر حه قا خودی
دا یا دورست بت، یی گوننه هکار د گهل گوننه ها خو باوهری هه بوو کو
خودی دشیت گوننه ها هه که سه کی ژی ببهت یی وی بقیّت، وئه وی دی
د گهل عیباده تی خو یی زیده هزره کا خه له ت ژ خودی کر ده می هزر کری
ئه و گوننه ها فی مروژی ژی نابهت، ئینا خودی هه ر ئیککی ل دو یف عه قیدا وی
دای. فیجا دقیت عه قیدا مه د دهر حه قا خودی دا یا دورست بت.

گه له ک مروژان تو دی بینی به حسی موسلمانانه کی گوننه هکار دکهن،
فیجا چ وی موسلمانانی توبه کربت یان نه، دی بیژت: فلان که س بلا هه ر
باشییان بکهت، یان بلا سه د جاران توبه بکهت، خودی هه ر وی نابه ته
به حه شتی، نه و نه وه یی هو کری وهو کری.. وئه ژ گوتنه یان نه هزره هه ر
ئه و بوو یا زه لامی ئسرائیلی تیبری و به ری وی دایه جه نه می فیجا بلا نه م
هشیاری ده فی خو بین.

- ئیمام عه لی دبیژت: پیغه مبه ری - سلاؤ لی بن - گوت: ﴿إِنَّ اللَّهَ
لَيُعْجَبُ إِلَى الْعَبْدِ إِذَا قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، إِنِّي قَدْ ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي
ذُنُوبِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، قَالَ: عَبْدِي عَرَفَ أَنْ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ وَيُعَاقِبُ
- خودی ژ وی عه بدی عه جیگر تی نه وی بیژت ژ ته پیغه تر چ خودایین دی

(١) نه بوو داوود وئه حه د فه دگو هیزن.

نین، من زورداری ل خو کریه تو گونههین من بو من ژئی بیه، دیبژت: عهبدی من زانی وی خودایهك ههیه گونههان ژئی دبهت وعقووبی ددهت ﴿١﴾.

- وههه ئیمام عهلی دیبژت: ئهبوو به کری گۆته من - وههه وراست دیبژت - گۆت: من گوهل پیغه مبهری بوو - سلاف لی بن - گۆت: ﴿مَا مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا، فَيُحْسِنُ الطَّهْرَةَ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ - ههه به نیسه کی گونههه کی بکهت پاشی ده سنقیژا خو باش بشووت، وراست دو رکاعهتان بکهت، پاشی داخوازا ژیرهنا گونههی بو خو ژ خودی بکهت خودی وی گونههی دی بو ژئی بهت ﴿پاشی ئههه ئایهته خواند: ﴿وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيَنعَمُ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٤١﴾ - وههه وین نه گهر گونههه كا مهزن كر يان ب كرنا گونههه كا كيمتر زورداری ل خو كر، بيرا خو ل سوژ وگهفا خودی ئینافه فیجال خودایی خو زفرین وتوبه کرن، وداخوازا ژیرهنا گونههان بو خو ژئی كر، وههه باش دزانن كو ب تنی خودی یه گونههان ژئی دبهت، لهه وهه ل سهه گونههی نامینن، وههه دزانن كو نه گهر وان توبه كر خودی توبا وان دی قه بویل كهت ﴿آل عمران: ١٣٥﴾. ﴿٢﴾.

(١) حاكم فههه گوهیژت.

(٢) نهبوو داوود فههه گوهیژت.

- و د حدیسه کا دی دا پیغمبر - سلاؤ لی بن - دیبڑت: ﴿لَلَّهِ أَشَدُّ
فَرَحًا بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ مِنْ رَجُلٍ فِي أَرْضٍ دَوِيَّةٍ مَهْلِكَةٍ مَعَهُ رَاحِلَتُهُ، عَلَيْهَا
طَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَنَامَ فَاسْتَيْقَظَ وَقَدْ ذَهَبَتْ، فَطَلَبَهَا حَتَّى أَدْرَكَهُ الْعَطَشُ، ثُمَّ قَالَ:
أَرْجِعْ إِلَى مَكَانِي الَّذِي كُنْتُ فِيهِ فَأَنَامُ حَتَّى أَمُوتَ، فَوَضَعَ رَأْسَهُ عَلَى سَاعِدِهِ
لِيَمُوتَ، فَاسْتَيْقَظَ وَعِنْدَهُ رَاحِلَتُهُ، وَعَلَيْهَا زَادُهُ وَطَعَامُهُ وَشَرَابُهُ، فَاللَّهُ أَشَدُّ فَرَحًا
بِتَوْبَةِ الْعَبْدِ الْمُؤْمِنِ مِنْ هَذَا بِرَاحِلَتِهِ وَزَادِهِ - خودی پتر کہیف ب توبا
عہدی خوئی خودان باوہر دئیٹ ژ کہیفا زہلامہ کی ل عہر دہ کی بہ یار بت
ودہوارا وی د گہل بت و خوارنا وی وناقا وی ل سہر بت، فیجا بنفت
وہشیار بیت و بیبت دہوارا وی یا چووی، ولی بگہریٹت ہتا تینی بیت،
پاشی بیڑت: ئەز دی زفرمہ جھی خوئی ئەز لی ہتا دمرم، وئہو دەستی
خو بدانتہ سہر زہندکا خو دا جمرت، و ہشیار بیت و ہند بیبت دہوارا وی یا
ل ہنداؤ سہری، زادی وی و خوارن و فہ خوارنا وی یا ل سہر پستی، فیجا
خودی پتر کہیف ب توبا عہدی وی یی خودان باوہر دئیٹ ژ کہیفا فی
ب دہوارا وی وزادی وی ﴿﴾^(۱)

(۱) موسلم فہدگوہیڑت.

ل لای دی یی ریکی..

بہری دگوتن ماددہ کی ہدی دیژنی: (نکسیر) ئەڤ ماددہیہ معدنہ نین
بی خیر وکیم بها وہ کی سفری وەر دگپر و دکەتە معدنە نہ کی ب بها
وقیمەت وہ کی زپری!

وئە گەر راست دبت ماددہیہ کی ب فی رەنگی د دنیا یا مە دا هەبت ئەو
ماددە ب تنی دی تۆبە بت، چونکی بەس تۆبە یە نەفسا بی خیر وکیم بها
دگوهۆرت و دکەتە نەفسا هیژا وپر بها، تۆبە مرۆفی دکەتە خودان ئارمانجە کا
ئاشکەرا، وریکی ل بەرا وی دگوهۆرت، ووی بو لاییی دی یی ریکی
ڤە دگوهیژت..

تۆبە وہ کی وی رویاری بۆش وئاڤ زەلالە یی خودان دشیەت هەمی
پسی وقرپژا دنیایی بی ژ بەت، وخوا بکەتە مرۆڤە کی دی، یی پاڤز و بژوین..
باری خوا یی گران ئەوی دوهی بین لی چک کری، وگاڤ لی گران کری،
وئەو زیدە وەستاندی بدانته لایە کی، و ب سڤکی ڤەستا ریکا سەرفەرایی
بکەت، ل شوینا کو بەزا ل دویڤ دنیایی بەری وی نزم بەدەت و سەری وی
شۆر بکەت، چوونا بەر ب خودی ڤە بەری وی بلند بەدەت ووی سەرفەرراز
بکەت.

ئە گەر تە تۆبە کر.. و تۆل ریکا خودی زڤری، ئەڤ تۆبا هە ئە گەر یا
دورست بت، ئەو دی گوهۆرپنە کا بنەرەتی و (جذری) ل نک تە پەیدا کەت،

ئېكەمىن جار ئەو دىۋان ھەستىكرنا ب شەرمى - شەرما ژ خودى - ل نك ته پەيدا كەت، تۆبەدارى دورست ئەوہ يى ھەر جارە كا بىرا وى ل رۆژىن وى يىن بۆرى ھاتە شەرم ژ خودى بكەت، وشەرما ژ خودى چەقەكە ژ چەقىن باوہرىيى وەكى پېغەمبەر - سلاؤ لى بن - د ھەدىسە كا خۆ دا دىبىت، وئەؤ شەرمە ترسى وھىقىيى ژى ل وى پەيدا كەت، ترسا ژ ھندى كو خودى لى خوش نەبت وگونەھىن وى يىن بۆرى بۆ ژى نەبت، وسەرا وان وى عەزاب بەت، وھىقىيا ب رەھما خودى ئەوا ئيان وشەوقە كا مەزن د دلى وى دا ھل دكەتى، ووى ل رېكى مجد دكەت.

ئەو نہ چ تۆبەسە يا شەرما ژ خودى ل نك خودانى پەيدا نەكەت، ووى ژ جزادانى پشت راست بكەت.

چوونا تە ل سەر رېكە كى پېنخەمەت گەھشتنا ئارمانجە كى ئە گەر ھات و د رېكە كا دژوار را بۆرى، رېكە كا وەسا يا ھندەك جاران ترسى د دلى تە دا پەيدا كەت، وھندەك جاران ژى ھىقىيى وشەوقى بنازرىنت، دى تاما گەھشتنا ئارمانجى د دەقى تە دا خوشتر لى كەت پشتى تو دگەھى، وەكى شاعره كى عەرەب دىبىت:

(وأحلى الهوى ما شك في الوصل ربه

وفي المجر فهو الدهر يرجو ويتقي)

ترس وھىقى.. ترسا ژ نە گەھشتى، وھىقىيا ب دلؤفانىيا خوشتقى ئەوہ رېكا چوونى ل بەر مروقى خوش دكەت.

ودەمى ترس وھىقى ل سەر دلى عەبدى كۆم دىن، شەوقا وى بۆ خوشتقى (موناجاتە كا گەرم) ل شەؤ ونىف شەقان ل نك وى پەيدا دكەت،

ئەو موناچاتا ئىكا ھند ژ وى چى دكەت ئەو خۆ بۆ خودايى خۆ بشكىت،
 ب خوشووع و (تەذەللول) قە سەرى خۆ بۆ وى بچەمىنت، دەمى يى ب تى
 د گەل خودايى خۆ رۆندكان ژ چاقىن خۆ ببارىنت، ھەبەت دلى وى تى
 بكت.. تارىيا شەقى بىرا وى ل تارىيا قەبرى بىنتە قە دەمى تىدا دمىنتە ب تى
 قىجا شەفا خۆ ب عىبادەتى ب حەى بىنت، دا ب بەرە كەتا وى عىبادەتى
 تارىيا قەبرى بىتە قەرەفاندىن، ورژا خۆ ئەو د طاعەتى خودى دا بىورىنت،
 وبارى خۆ ژ دىبايى تى نەكەت دا سقك د سەر پرا صراطى را بىورت.

وتۆبە ئەگەر يا دورست بت دى ئىكا ھند ژ خودانى خۆ چى كەت ئەو
 خۆ ب رىكا خودى شازەزا بكت، وخوشىيا خۆ د قى رىكى دا بىنت، لەو
 دى بىنى مرۆقى تۆبەدار مورىدى حەقىي يە وداخواز كەرى باشىي يە ل چى
 جەي ھەبت، ئەو ساخىيا دلى خۆ د موناچات وخواندنا كىتابا خودايى خۆ
 دا دىنت، صەبرا وى ب خواندن وگوھداننا قورئانى دىت، دەمى ئايەتە كا
 رەھمى وقەنجىي دخوینت دترست ئەقە بۆ ھندە كىن دى بت ژبلى وى،
 و دەمى ئايەتە كا عەزابى و جەھنەمى دخوینت دترست ئەقە بۆ وى بت..

مەعنا: غورورور بۆ وى ب تۆبا وى چى نابت، ئەو ب خۆ
 و ب كارى خۆ موعجب نابت، وھزر ناكەت وى منەتال خودى كرى دەمى
 وى تۆبە كرى، ترسا وى زىدە دبت، بەلى ھەر ل وى دەمى ھزرا وى يا باش
 ژ خودايى وى ئومىدا وى ب رەھمى ناپرت، ووى ژ كەرەمى بى ھىقى
 ناكەت.

وتۆبەدارى دورست.. ئەوى ژ دل قەستار رىكا خودى كرى دەمى
 دگەھتە لاىي دى يى رىكى ب (شەفەقەت) و دلپىقە بوون بەرى خۆ ددەتە

خه لکي دنيايي هميبي ب تايه تي مه زنان، نه وين باري وان ژ خه مين دنيايي گرانتر ومه زنتر لي هاتي، ب دلپسفه بوون چونکي نهو دزانت روزهک دي نيت حسيب دي د گهل وان نيته کرن.. چهند عقوبه کا مه زنه دنيا په ريس ديين، د دنيايي دا خه ما کومکرنی خوشيی بو وان د چو تشنان دا ناهيلت، و ل ناخره تي خه ما حسيبي وان گري ددهت ل وي ده می مروئين باري وان ژ دنيايي يي سفک چووين وسفک دايه ري.

قيجا نهی ريفنگي دنيايي نهوي تو بهر ب ناخره تي فه دچی.. نهی گونه هکاري ته دل تي هه ل ريکا خودی بزفري وقه ستا توبي بکهی، گوهی خو بده في حه ديسي بکه:

جاره کي نيمام عه ل د نا هندهک هه فالين خو دا يي روينشتي بوو، نينا گوته وان: نهري خوشترين وباشترين نايهت د کيتابا خودی دا نه ز بو هه وه نه بيزم؟ پيغه مبهري - سلاؤ لي بن - نهو يا بو مه گوتي؟ پاشي وي نه ه نايه تا پيرو ز خواند: ﴿ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴾ (الشوري: ۳۰) وگوت: پيغه مبهري گوته من نه ز دي بو ته في نايه تي مه عنا کهم نهی عه ل! ﴿ مَا أَصَابَكُمْ مِنْ مَرَضٍ أَوْ عُقُوبَةٍ أَوْ بَلَاءٍ فِي الدُّنْيَا فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ، وَاللَّهُ تَعَالَى أَكْرَمُ مِنْ أَنْ يُنْزِي عَلَيْهِمُ الْعُقُوبَةَ فِي الْآخِرَةِ، وَمَا عَفَا اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ فِي الدُّنْيَا فَاللَّهُ تَعَالَى أَحْلَمُ مِنْ أَنْ يَعُودَ بَعْدَ عَفْوِهِ - هدر موصيبه ته کا بيته سه ري هه وه ژ نه خوشي وعقوبه وبه لايي د دنيايي دا نهو ژ بهر که دا ده ستين هه وه يه، وخودي ژ هندي مه زنتره ل ناخره تي وان

عقووبه بدهتفه، وئەو تشتی د دنیاى دا خودی ئەو ژى عەفیکرن خودی
ژ ھندی ھەلیمتره پشتی عەفوویا خو لیقفه بست ^(۱).

یەعنی: ژ ھەما خودی ب عەبدی وی یی خودان باوەر ئەو ئەو
د دنیاى ھندەك رەنگین بەلایى دلەشى و مالی و عەیالی دا دئینتە سەری سەرا
ھندەك گونەھین وی بەری ھنگی کرین، دا ل ئاخەرەتى بارى وی سقك
بکەت، وئەو ل گەلەك گونەھین وی دپورت ژى، وی سەرا عقووبە نادەت،
قیجا تو بیژی: ئەو نوکە مرۆفی عەفی بکەت، و ل ئاخەرەتى لیقفه بست؟
حاشا!!

---

(۱) ئەحمەد فەدگۆھیزت.

چەند بەرپەرەكیڭ گەش ژ دیرۆكا ھندەك تۆبەداران

بەری نوکە مە گۆتبوو: خواندن و گوھدارییا سەرھاتیین مەزنە تۆبەدارین فی ئوممەتی ژ زانا وزاھد وسەر کردەیین مەزن مفايە کی مەزن ددەتە مرۆفی کو خوڤراگرتی بمنت ل سەر ریکا تۆبی، چونکی ژ ئاستەنگین (نەفسی) یین مەزن یین دکەقنە د ریکا مرۆفی دا دەمی ئەو قەستا خودی دکەت ئەقەییە ئەو د گەل خو دبیژت: ئەری پستی ئان ھەمی گونەھان وپستی بۆرینا سالیڭ درێژ د بی ئەمرییا خودی دا ما دی ب چ روی قەستا خودی کەم؟ ئاخری چو نەمایە من نە کری چاوا دی خودی ل من بۆرت؟ تو بیژی دەلیقە بو من مابت ئەز بیمە مرۆقە کی دی؟

ئەق پسیارە ھندەك جاران دبنە ریکر د ریکا مرۆفی وتۆبی دا، وحەتا مرۆق بزانن کو چەند چووبت ژی دەلیقە یا ما، وتە چەند کربت رەھا خودی مەزنتەرە، ئەم دی سەرھاتییا ھندەك کەسان ب کورتی قەگیڤین، دەمی نوکە مە ناڤین وان گوھ لی دبت ئیک ژ مە باوەر ناکەت رۆژەك د سەر خودانیڭ ئان ناڤان دا ھاتبوو ئەو ژ دویری خودی دژیان، یان گونەھ کاری وان بوو.. ئەق چیا یین علمی وزوھدی وتەقوایی ل دەمە کی ژ دەسپیکا عەمری خو قەست ریکا شەیتانی کربوو، ھندەك ژ وان مەزنتەریڭ دز وجەردە بوون ل وەلاتی خو، ھندەك ژ وان چو عەرەق قەخۆران دەستی وان

نەدگرت، ھندەکان کاری وان خرابی وزولم وتەعدایی بوو.. پاشی خودی
خیرا وان فیا، وەسا چیکر نەفسا وان روھن کر، وچاقین وان ل حەقیی
فەکرن، ھەر ئیکی ئەگەرەك د پشت گوھۆرینا وی را ھەبوو، بەلسی تشتی
ئەو ھەمی گەھاندینە ئیک ئەو بوو وان شیا ب ساناهی پشت بەنە بۆریی
خۆیی زیدە تاری وئەو بەر ب پاشەرۆژەکا زیدە گەش فەچوون، نە بەس
ھندە بەلکی ئەو وەکی وی نەدیری لسی ھاتن یا ژ دویر فە گەش دکەت،
وبەری خەلکی ددەتە رۆناھیی، رۆناھییا خودی!

فینجا کەرەم کەن ئەو وھوین وھندەك ژ فان نەدیرین ریکی.

مالکي کورې دیناری

د هفتدرا توبه داران مه دقیت ژ مالکي کورې دیناری دهست یی بکهین،
ودهمی مروؤ دبیژت: مالک.. یه عنی: پاشمایا پیغه مبه راتییی، ونه شه یا غه ریب
نینه نه گهر نهم ل بیرا خو بینینه شه کو مالک ل سهر دهستی حه سهنی
به صری یی هاتییه پوره ورده کرن، حه سهن نه وی د کوشا دهیکا موسلمانان
(أم سلمه) یی هاتییه ب خودانکرن.

دبت ل بهر گه لهک که سان بین نافی فی چیا یی زانینی وزوهدی بهیستی
تشته کی غه ریب بت نه گهر نهم بیژین: مالک ل ده سپیکا ژییی خو، گه لهک
دویر ژ خودی دژیا، وئیک ژ مه زنتسرين عه روق فه خوړین باژپری به صرا بو!
به لی... پاشی روزهک هات نه ژ مالکه وه کی وی روزه گهش لی هات
نهوا تییی ورؤناهیی ل عه ردی به لاؤ دکهت، بو نهو مروؤ یی صه حابییی
پیغه مبه ری - سلاؤ لی بن - نه نه سی کورې مالکی گو تییی: تو گه لهک وه کی
صه حابییین موحه مده دی یی - سلاؤ لی بن - نه ز پتر ژ گه لهک عه یالی خو
حه ز ته دکه م.

قیجا سهرهاتییا مالکی چ بوو؟ وچاوا بهری وی هاته وهر گپران ژ رپکا
شهیتانی بو رپکا خودی؟

مالکي کورې دیناری.. هیقیینی وی ژ وهلاتی (سه جستانی) یه نه وی
دکه شته د ناقبه را ئیران ونه فغانستانا نوکه دا، ل باژپری به صرا ژییی خو
بوراند بوو ل سه دا ئیکي مشه ختی وچارپکا ئیکي ژ سه دا دووی ژی،

وگه هشتبوو دویماییا ده می صه حایبان و علم و حه دیس ژ نه نه سی کوری
مالکی بی صه حابی، و مه زنی تابعییان حه سه نی به صری، و سه عیدی کوری
جوبه یری، و مو حه مه دی کوری سیرینی و هر گرتبوو.

پشتی حه سه نی به صری ل سالا (۱۱۰) مشه ختی چوویه بهر دلوفانییا
خودی مالکی جهی وی ل مزگه فتا به صرا یا مه زن گرت، و ده می وی
دهست ب و ه عزی دکر مزگه فت ژ مرو فان تژی دبوو تو دا بیژی ته یران یا
دادایه سهر سه رین وان، روزه کی مرو فته کی پسایا ده سپیکا وی ژی کر
کانی یا چه وا بوو؟

وی ب نه زمانی خو سه رهاتییا ده سپیکا خو فه گیرا.. و گوتنا وی
ژ نه زمانی وی نه م ب نه زمانی خو دی فه گو هیژین:

ل ده سپیکا عه مری خو مالکی زو گورد شورطه بوو، کاری وی نهو بوو
سپیدی حه تا نیقاری ب دهسته کی دژوار و دله کی رهق ل باژیری دهات
و دچوو زی ره فانی ل خه لکی دکر، و ل دو یف سه ح و سویان دگه ریا، و ده می
کاری وی ب دویماهی دهات دزقری مالا خو و دما ب تنی، و ده می
خو بی مایی ب فه خوارنی دبو راند، هه ر وه کی وی ب فی خو بی هشکرنی
دثیا جیهانه کی د خه یالا خو دا چی بکه ت یا جو دا ژ وی جیهانی یا خه لک
دنیاست..

دهمه کی وی فیا گو هو رینه کی بیخته فی روتینی ژیا نا وی فه گرتی،
و ئیکه مین تشتی وی هزر تیدا کری نهو بوو نهو ژیا نا خو د مال دا
بگو هو رت، ئیدی بی ب تنی نه بت، و چونکی وی دزانی هندی نهو ژ پسان
بت کهس چو باشین خو ناده تی، نهو رابوو (جاریه ک) بو خو کری.. پشتی

دهمه کی خودی کچهک دای، و فی کچی تامه کا دی دا ژيانا وی، چونکی وی مروشینیا مهزن د چاقین وی بین بچویک دا ددیت، کچا وی یا بچویک چهند روزه کی مهزنتر لی دهات و ب سهر پیمان دکهت پتر نهو ل هندی ناگهدار دکر دقت نهو ژینا خو پاقر بکهت بهری کچا وی مهزن بیت و ب پیسیا ژینا وی بهقم بیت، بهلی هندی هاتی نهشیا هه فالینیا پهرداغی بهیلت.. وهه فرکیهک د ناههرا فیانا کچا وی و فیانا پهرداغی دا دلی وی دا پیدای بوو، دهمی هندهک جاران کچا وی - نهو اب سهر پیمان کهفتی - ددیت نهو یی پهرداغان تی دکهت و فر دکهت دا ب نک فه چت پهرداغی وی ژ دهستی ئینته دهر و ب کراسی وی دا کهت، و کهته کهنی.. نهو عیجز نه دبوو چونکی وی ددیت کهیفا کچا وی یا بچویک یا ب فی چهندی دئیت.. و پیچ پیچه وی دیت ههر وه کی نهو یی ژ پهرداغی دویر دکهفت، چونکی فیانا وی بو کچا وی هیدی هیدی جهی فیانا وی بو پهرداغی دگرت، وهمی ترسا وی نهو بوو روزهک بیت کچا وی مهزن بیت و د مدعنا فی پهرداغی بگهت، فیجا نهو بته نه گهرا پیسکرنا ژيانا کچا خو، فیجا نهو گونهها خو ویا کچا خو ژی ل سهر ملی خو هلگرت.

ودهمی ژییی کچا وی گه هشتیه دو سالان.. مر!

وکانی چاوا سهرهاتییا مرنی هندهک کهسان ژ غه فله تی هشیار دکهت، وهسا نهو هنده کیین دی پتر ب نک سهرداچوونی فه دبهت، و چونکی مالکی کوری دیناری هند باوهری نه بوو موصیبه تا وی ل بهر وی سشک بکهت، و چاقین وی ل راستییی فه کهت، مرنا کچا نهو وه کی بهری یان پتر ب نک ژيانا پهرداغی و خو بی هسکرنی فه بر، و خه ما وی بوو جهی شادییا شهیتانی!

مالك ديڙت: شه ڦه ڪي ڙ شه ڦين ٺهينبي، ٺهز ڙ ڦه خوارني ٻي مهست
 بووم، من نه زاني چ ده مي شه ڦي بوو ده مي ٺهز ڪه فتيمه سهر ته نشتا
 خو ونفستيم.. د خهوي دا من ديت هدر وه ڪي روڙا قيامه تي به، خه لڪ ٻي
 ڙ زڪي عهردى دهر دڪه ڦن ويو مهيدانه ڪا به رفرهه ٻي دڙينه ڪو مڪرن، وٺهز
 ٺيڪ ڙ وان بووم، د ڦي ته نگا ڦيا مهزن دا دهنگه ڪي بلند هاته من، ٺهز ل خو
 زڦريم دا بهري خو بده مي ڪاني ٺهو چ دهنگه، ديتنا من ديتي ماره ڪي
 ٺهڙدها، ٻي رهش وشين، ده ڦي خو ٻي بهش ڪري و ب نڪ من ڦه ٻي دڙيت،
 من ڪره هوار وٺهز ڙي ره ڦيم، به لي ڪيفه بچم؟

پاشي من هند ديت پيره مي ره ڪي بين خوش و جلڪ پاڙ ڪه فته رڳا من،
 من هوارين خو گه هاندني و گوتي: به ختي خودي من ڙ ڦي ٺهڙدهاى خلاس
 بڪه! ٺينا پيره مي ري بو حالي من ڪره گري و گوت: ٺهزي لاوازم وٺهو تشتي
 تو ڙ من دخوازي ب من ڦه نائيت، بو خو بره ڦه بهلڪي خودي رڳهه ڪي بو
 ته بينت، ٺهز ره ڦيم، من جهه ڪي بلند ديت، ٺهز ب سهر ڪه فتم، لايي دي
 نهالين تڙي ناگر بوون، ٺهز ل خو زڦريم ٺهڙدها ٻي ب دويڦ من ڦه، نيڙيڪ
 بوو ڙ ترسين ٺهڙدها ٻي دا ٺهز بڪه فتمه د ناگري دا، ٺينا دهنگه هاته
 من: بزڦره تو نه ڙ خه لڪي وي ٻي، پيچه ڪي بينا من هات، ٺهز زڦريم
 وجاره ڪا دي ٺهڙدها ٻي دا ب دويڦ من ڦه، دوباره ٺهز گه هشتمه نڪ
 پيره مي ري، من گوتي: من داخواز ڙ ته ڪر تو من ڙ ڦي ٺهڙدها ٻي خلاس
 بڪه ٻي ته وه نه ڪر، پيره مي ري ڪره گري و گوت: ٺهزي لاوازم، هره سهر ڦي
 چيائي هنده ڪي ٺيمانته ل ويڙي هه نه، ٺهگر ٺيمانته ڪي ته د ناڻ دا ههبت
 ٺهو دي ته خلاس ڪهت.

گوت: من بهری خو دای چیایه کی گروځر من دیت، نه زب نك فه
چووم و نه زده های دا دویف من، گاڤا نه ز نیریک بوویم، هنده ک ملیا که تان
گازی کر: په رده ی راکه ن، وده رگه هان فه که ن، به لکی فی هه ژاری
نیمانه ته ک هه بت وی ژ دوزمنی پیاریت .. پستی په رده هاتینه هلدان
وده رگه ه فه بووین، من دیت هنده ک زارو کین دیمی وان وه کی هه یقی دجوان
سه رین خو دهر یخست و بهری خو دانه من، و نه زده ها نیریکی من بوو، هنده ک
زارو کان کره هه وار: هوین هه می دهر که فن سه حکه نی نه یاری وی نیریکی
بوو، پاشی من هند دیت کچا من یا بچویک دهر که فت و بهری خو دا من،
گاڤا وی نه ز دیتیم کره گری و گوت: بابی منه بابی منه! وی گاڤی من هند
خو دیت نه ز هاتمه بلند کرن و هافین حه تا نه ز که فتمه نك وی، وی دهستی
من گرت و نه ز کی شام، نینا نه زده ها ره فی و نه ز هیلام، پاشی هاته دکوشا من
دا و گوت: بابو! ﴿ اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنْ
اَلْحَقِّ ﴾ پاشی گوت ته من: نه و نه زده های راده یلا ته کاری ته یی خرابه، ته
هنده ی مه زن دکر حه تا نه و راهیلته ته دا ته به افیته د ئاگری دا، و نه و
پیره میری ته دیتی کاری ته یی باشه ته نه و هنده ی لاواز کری کو نه شیت
به رده فانیی ژ ته بکه ت ..

گوت: ووی گاڤی من هند دیت نه ز ژ خه و رابووم.

و پستی مالک ژ خه و رابووی ودلی وی ژ غه فله تی هشیار بووی،
نیکه مین کار وی کری ئامانین شه رابی هه می شکاندن، و کره دلی خو نه و
هنگی راهه ست حه تا (پیره میری لاواز) بزفرینته سه ر هیزا وی، دا بشیت
نه زده های پاش پاشکی به ت ..

وسپیدی قهستا مزگهفتی کر، خو ب مهزنتسرين زانایي تابعيان را
گه هاند کو حهسه نی به صری بوو، و ل سهر دهستی وی فیری علمی
وعمه ملی بوو، وهه چهنده نهو ل وی ده می یی بچویک نه بوو، بهلکی
گه له کی جحیل ژی نه بوو، بهلی د گه ل هند ی ژی (هممه تا) وی و
(نصرارا) وی ئیکا هند ژی چیکر نه ب تنی نهو خو ب زانا وزاهدین نوممه تی
یین مهزن را بگه هینت، بهلکی بهرا وان ژی راکهت.

ویشتی مالکی کوری دیناری بریار دای ژینا خو بگوهورت وریکا
خودی بگرت، وی دهست ب کاره کی دی کر، کاری وی بوو نهو وی
قورئان ب دهستی خو دنقیسی و دبره بازاری دفرۆت و ب وی پاره ی یی بو
وی ژی دهات خو ب خودان دکر، و دیپژن: هه چار هه یقان وی دانیه کا
قورئانی دنقیسی، ویشتی پاری خو وهردگرت دا بدت ده تهف به قالی، وحه تا
پارین وی خلاس دبوون وی تشت بهرانه ر بو خو ژ نک دئینان.

مالك ل سالا (۱۲۷) مشهختی ل به صرا چوو بوو بهر دلوفانییا خودی.
د گوتنا خو دا دیپژت: زانایي دورست نهوه یی نه گهر تو چوو یه نک
ل مالا وی دا نهو شیره ته کی ل ته بکته و نهو ل مال نهبت، مالا وی شیره تی
ل ته بکته.

یه عنی: زوهد و ته قویا وی بو ته ژ سهرو بهری مالا وی ناشکهره
بت، ژ مالا وی تو بزانی نهو نه مروقی دنیا یی یه، فیجا حالی مالا وی بو
ته ببته شیرهت.

رۆژه کی خه لکی به صرا هاتنه نک و گازنده ژ نه هاتنا بارانی کرن
وگوتنی: بابی یه حیای! نه گهر تو هاتبا ی نفیژا بارانی ته ل بهرا مه کربا،

بهلکی خودی باران دابا مه، وی سه ری خو هژاند و گوت: هوین
د عه جیگر تینه کو باران نائی، وئیزی عه جیگر تیمه کو بهر ژ عه سمانی
ب سهر هه وه دا نائین!

وعده تی مالکی بوو ده رگه هی مالا وی بی بی کلایل بوو، ونه شه و ونه
ب رۆژ چو جار ان وی ده گه نه دگرت، شه فه کی ده می وی نفیژ د کرن
دزه ک هاته مالا وی، هندی لی گه ریا تشته ک نه دیت بدزت، گا فا فیای
ده رکه فت مالکی گوتی: چو تشتی دنیایی ته نه دیت، ما ته نه قیت تشته کی
ئاخره تی بده مه ته؟ دزیکه ری گوتی: به لی.. گوت: وهره ده سنقیژا خو بگره
ودو رکاعه تان د گه ل من بکه، وفان هه ردو رکاعه تان ژیا نا دزیکه ری
گوهارت، سپیدی ده می نه و مالک پیکفه چو وینه مزگه فتی نفیژی: هنده کان
گوتی: بابی یه حیای! نه و کیه د گه ل ته؟ مالکی ب گر نژین فه گوت: هاتبوو
دا دزییا مه بکه ت، به لی مه نه و دزی!

فوضه یلی کوری عیاضی

فوضه یلی کوری عیاضی نافه کی دی بی گه شه د دیروکا توبه کهرین فی
ئومه تی دا، نافه که ل پی شیئی دئیت..^(۱)

فوضه یلی ل ده مه کی ژ ژییی خو چه له نگترین خلمه تکارین ریکا
شهیتانی بوو، پاشی خودی وه سا بو وی چه زکر کو سه روبه ری ژینا وی
به روقاژی بیت، نهو ژ مه زنتیرین دز وجه ردین وه لاتی خوراسانی بیته
سهیدایی دهسته کا ئیکی ژ ئیمام وزاهدین فی ئومه تی (سوفیانی کوری)
عوبهینه یی، عبداللاهی کوری موباره کی، بشر نه لحافی، ئیمامی شافعی..
نه شه د دیروکا ئیسلامی دا گه له ک ژ وی رۆژی نهوا هوبین ل عه سمایی دبینن
دگه شترن، وبه سی فوضه یلیه بیژین: نه شه هه می نهو بوون بین هنده ک
ژ گه شاتییا فوضه یلی بو خو وه رگرتی!

فیجا سه رهاتییا فوضه یلی د گه ل توبی وزفرینا ل خودی چ بوو؟
نه شه جهی ئاخفتنا مه یا فی جاری یه، نه گه ر خودی چه ز بکته.
فوضه یلی ل سال (۱۰۵) مشه ختی ل باژیرکی (ده ره ی گه زویی)
ل ده فه را (سه مه رقه ندی) ل نیزیکی نازه ربیجانا نوکه هاتبوو سه ر دنیایی،
وهه ر ل ویری پشکا ئیکی ژ ژییی خو بوراند بوو..

---

(۱) نه شه بابته د نه صل دا مه د کتبییا خو (د گه ل مروقتین خودی) دا ئینابه، به لی ژ به ر
به یوه ندییا وی یا مه زن د گه ل فی بابته می ل فییری دوباره کریه.

ل دهسپيكي فوضهیل مرؤفه كي دوير دين بوو، كار وكهسي وي ئه و
 بوو وي رپنك ل كارواني ورپننگان دگرت وئهو دشه لاندن، د نابقه را باژيري
 ئه بيووردي ومهرويي دا جههك هه بوو دگرتني: (جهي فوضهيلي)، چونكي
 ئه و ئه و جهه ئه و بوو يي فوضهيلي كارواني لي دشه لاندن. له و ژ ترسا في
 جهي دا گه لهك جاران وه ل خهلكي دكر ئه و بهري خو ژ في رپيكي
 وه ردگيرن وقهستا رپكه كا دي بكه ن بلا چهنديا دوير زي با!

و د ناؤ گيله شوك وييلين رپگري و دز وجه ردهيي دا، يين كو زينا
 فوضهيلي هه مي فه گرتي مي رگه كا ته نا ورحهت بو بيشه داني سهري خو
 هلدا، روزه كي بي ژفان و ب خافله تي فه چافين فوضهيلي ب كچه كي
 كهفتن، هه ر زوي دلين وان ب سه رپك هلبوون، وئهو كچ شيا
 گوهورينه كي بيخته د زينا فوضهيلي دا، ئه و فوضهيلي شهؤ و نيف شه فان
 ل سه رين رپكا رادوهستا و بهري وي دمال (فه ريسه به كي) دا بشه لينت،
 ئيدي خه ما وي هه مي بوو ئه و دل به را خو - ئه گه ر خو ژ دوير فه زي بت -
 بيينت، له و ل شوينا ئه و بچت كاروانييان بيخته دافين خو ودهستي خو بدانته
 سه ر مالي وان، بهري وي مال هندي ئه و دل به ري بيخته دافين خو
 وژفانه كي زي وه رگرت..

هيدي هيدي ئه و ژ رپگريي دوير كهفت، ب فيانا خو فه موژيل بوو،
 حه تا ئه و شهؤ ب سه ر دا هاتي يا كو فوضهيلي دز وتالانكه ر تييدا بوويه
 ئيمامي توبه كه رين ئومه تي..

فيجا دا پي كفه هه فالينيا فوضهيلي بكه ين ل وي شه فا ژيگوتي.. هه ر
 روژ گا فا دبوو ئيشار فوضهيلي هه ر خا خو دكر كاني ئهؤ شه فه (كه مينه) خو

ل کيفه بدانت، بؤ هندی دا (فهریسه یه کا) باشتر بیخته دافین خو وه کی مه گۆتی، بهلی قی جاری هنرا وی ب تشته کی دی فه یا موژیل بوو: کانی چاوا دی شیّت ئەڤ شه فه دلبره را خو بینت؟ دویماهییی بریار دا خو بگرت هتا شهڤ ژ نیقی دقولپت، وچاڤ دکهڤنه خهوا گران، وزیره فان غافل دبن، پاشی دره کهڤنه ژفانی، هنگی ئەو وئەو وشهڤ ب تنی دی میننه د گهل ئیک ..

دهمی ژفانی هات، فوزهیل نیژیکی جهی ژفانی بوو، ژبلی دهنگی پییین وی شهڤی گوهل چو پۆژنن دی نه دبوو، گاڤا نیژیکی خانییی دلبره ری بووی، (تستفاق) یا وهسا بوو ئەو د دهر گههی را ب ژۆر نه کهڤت، دا کهس ل وان هشیار نهبت، ب رهخ سیاجی خانی فه داره کا بلند هه بوو، ب سهر داری کهڤت .. خانی - د ناڤ تارییی را - وه کی بویکه کا خه ملاندی هاته بهر چافین وی، ژ سهر چهڤه کی داری خو هافینه سهر سیاجی دا خو ژۆردا بهردهته ههوشی .. بهلی بهری ئەو قی پیگاڤا دویماهییی بهافیت تشته کی وهسا چی بوو چو جاران نه دهاته سهر هنرا فوزهیلی .. ژ جهه کی - یی وی ب خوژی نه دزانی کیژ جهه - دهنگهک د گهل هه یه تا شهڤی و نازکییا (مهوقفی) هاته گوهران، دهنگی قورئان خوینه کی بوو ئەڤ نایه ته دخواند:

﴿ اَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ﴾ نهری ما نه دهمه بؤ خودان باوهران کو دلین وان بؤ زکری خودی فه بن و ژ ترسان دا بله رزن، و بینه سهر وی حه قییی یا خودی ئینایه خواری؟

گاڤا فوزهیلی گوهل قی نایه تی بووی وی د دلی خو دا بهر سف دا وگۆت: بهلی یا ره بی دهمه!

وهكى وى مروڤى دلگرتى دبت فوضه‌يل ژ سهر ديوارى كهفت،
ووهكى وى مروڤى ژ بهر تايا گران ژ بهر باخفت ناخفتنا فوضه‌يلي بوو نه‌شه:
بهلى دهمه يا ره‌بى، بهلى دهمه..

فوضه‌يلي بهرى خو وهر گيړا، ژفان هيلاب رېغه ول ژفانه كى گهله كى
مهزن چوو، گازييا دلبهرى هيلاب و د گازييا مه‌جوبوى خو يى مهزن چوو
وسوز د گهل خو دا كوئو نه‌مينت فوضه‌يلي بهرى، وخودى ل سهر سوژا
خو كره شاهد..

فوضه‌يلي پشت دا خانىي دلبهرا بوړى وپريار دا قهستا مالا مه‌جوبوى
خو يى مهزن بكهت، وهندى يى ساخ بت ل ويړى بمينت.. پريارا فوضه‌يلي
ئو بوو پشتى توبه كرنى قهستا مه‌كه‌هى بكهت ول مالا خودى بمينت..
بهلى نوكه، ل فى نيڤا شه‌فى ئو كيفه بچت؟

فوضه‌يلي قهستا خانه كى كر كو دكه‌فته سهر رېكى - وهكى ئوتيلين
مه يين نوكه - هتالى دبنه سپنده.. ل ويړى فوضه‌يلي هنده‌ك كاروانى
ديتن وان دڤيا رابن بده‌نه رى، دال وهخت بگه‌هنه بنه‌جها خو، بهلى
هنده‌ك ژ وان گوته هنده‌كان: دى كيفه چن فى شه‌فى؟ پا نه‌گهر فوضه‌يل
هاته د رېكا هه‌وه دا؟

چاقين فوضه‌يلي تژى روندك بوون، ووى گوته وان: نه‌ترسن خودى
رېك ژ فوضه‌يلي پاڅوكر، نه‌وى هوين ل نك خو دبينن فوضه‌يله، وهيقيا من
ئوه هوين ئيدى فوضه‌يلي ل فى وهلاتى هميى نه‌بينن. پاشى فوضه‌يلي گوته
خو: نه‌ز شه‌فين خو ب گونه‌هان فه دبورينم وخه‌لك ژ ترسين من دا
نه‌شين دهر كه‌فن، يا ره‌بى من توبه‌يه وتوبا من ئوه نه‌ز بچم قهستا به‌يتا ته

بکەم. و د گەل هەلاتنا سپێدەیا وی رۆژی، وەلاتی خوراسانی ژ فوضەیلی
دز وریگر قالا ورحەت بوو، ووەلاتی حجازی ب هاتنا فوضەیلی زانا
وخودی ناس شاد وکەیفخۆش بوو.

د ریکا خۆ را فوضەیلی قەستا وەلاتی عراقی کر، و ل ویری هەقالینیا
گەلەک زانایین تابعیان کر، وزانین بو خۆ ژ وان وەرگرت، پاشی قەستا
حجازی کر و ل ویری ژی هەمی دەمی خۆ ب علمی وعیبادەتی قە بۆراند،
ورۆژەک ب سەر فوضەیلی دا هات د علمی وعیبادەتی وزوهدی دا ئەو بوو
زەلامی ئیکی د ناؤ خودی ناسین ئومەتی دا، وچەند جارن خەلیفین وەکی
هاروون ئەلرەشیدی وزانایین وەکی ئیمامی شافعی ریهین خۆ ل بەر
وہعزین وی ژ رۆندکان تەر دکرن!

ودەمی ناؤ و دەنگین فوضەیلی ب زوهدی و علمی و بەره فانییا
ژ سونەتی د ناؤ خەلکی دا بە لاؤ بووین خەلیفی عەباسی هاروون
ئەلرەشیدی حەز کر وی بینت و گوهی خۆ بەدەتە دەرس و شیرەتین وی،
وعدەتی هاروونی بوو - خودی ژی رازی بت - مروقین زانا و تەقوادار
ل دۆرین خۆ کۆم دکرن و هەقالینیا وان دکر.. رۆژەکی هاروونی گۆتە
سوفیانی کوری عوبەینە: ئەز حەز دکەم فوضەیلی بینم و گوهی خۆ بەدەمە
ئاخفتین وی، سوفیانی گۆتی: ب تنی ریکەک تە یا هەمی تو وی پی بینی،
کو تو رۆژەکی جلیکین خۆ بگوهوری و بییه مزگەفتی و ل دەرسا وی روینی
بیی کو ئەو بزانت تو (أمیر المؤمنین) ی.. هاروونی ب یا وی کر، هات
وقەستا دیوانا فوضەیلی کر، گاڤا فوضەیلی دەست ب وەعزی کری

هاروون هندی گری حهتا رپهپن وی ژ رۆندکان ته ر بووین، پشتی هاروون
چووی، سوفیانی گۆته فوضهیلی: ئەو (أمیر المؤمنین) بوو.

جاره کا دی هاروونی زانایین باژیری ههمی فهخواندنه دیوانا خو،
وفوضهیل ئیک ژ وان بوو، سوفیانی کورپ عویهینهی دبیشت: گاڤا ئەم
چووینه دیوانا خهلیفه، فوضهیل پشتی مه ههمییان هات، و ب ر هخ من فه
رۆینشت، پاشی هییدی گۆته من: کیژکه (أمیر المؤمنین)؟ گۆت: من
ئیشارهت دا هاروونی و من گۆتی: ئەفهیه.. گۆت: فوضهیلی باش بهری خو
دایی، پاشی گۆتی: ئەی خودانی دیمی گهش! تویی خودی ئوممهت ههمی
ئیحستییه بن دهستی ته وگونهها وان کریهه ستویی ته؟ ب راستی بارهکی
گران ته بی ب ستویی خو فه گرتی! ئینا هاروونی ژ بهر گۆتنا وی کره
گری. پاشی بهری ئەو دهر کهفن هاروونی هدر ئیکی دهه هزار دهرهم دانی،
ههمییان وهر گرتن فوضهیل تی نهبت، هاروونی گۆتی: ئەگه ر دلی ته نهچته
پارین مه ببه بده ئیکی پیتفی، فوضهیل ل بهر هندی ژ ی نههات، ئینا هاروونی
گۆتی: تو چهند مرۆفه کی زاهدی! فوضهیلی گۆتی: تو ژ من زاهدتری، وی
گۆت: چاوا؟ فوضهیلی گۆتی: چونکی ئەز د دنیا یا فانی دا یی زاهدم،
وتو د ئاخهرهتا باقی دا.. پاشی گۆته هاروونی: ئەی (أمیر المؤمنین) دلی
خو ژ خهمی وترسی تژی بکه، ئەو ههر دو دی بهری ته ژ بی ئەمرییا خودی
دهنه پاش، و ئەو دی ته ژ ناگری دویر کهن. فوضهیل ئەوی ژیا نا خو ب دز
وجهدهیی دهست بی کری، پاشی هنگی راوهستای حهتا بوویه ئیمامی
حهره ما مه دینی و حهره ما مه کههی ل باژیری مه کهها پیرۆز ل هه یقا مو حهره ما
سال (۱۸۷) مشهختی چوو بهر دلۆفانییا خودی.

ئىبراهيمى كورپى ئەدەبىي

ئىبراهيمى كورپى ئەدەبىي تەمىمى يى خوراسانى، ئەو زى د نافرانا
وزاهدېن ئومەتى دا وه كى ئالاھى كى بلند وستېرە كا گەشە، كەسەك نەشېت
بەحسې دېرۇكا زوهدى د ئىسلامى دا بكتە ئە گەر نافرانى وى نەئىت،
وبەلكى گەلەك كەس ھەبن يىن نافرانى وى بەھىستى باوەر نەكەن كو دەمەك
د سەر فى زاھدى مەزن دا ھاتبوو ئەو يى دوبر بوو ژ رېكا خودى،
پاشى دەمەك دى د سەر وى دا ھات ئەو د نافرانا مەزن وخودئاسان دا ھاتە
رېزائىكى..

وسەرھاتىيا ئىبراهيمى كورپى ئەدەبىي زى دەرسە كا مەزنە بو وان
كەسېن دنيا داھە پشتا خو كو بى ھىقى نەبن، قىجا ئىبراهيم كى بوو؟
وسەرھاتىيا وى چ بوو؟

ئىبراهيم وەكى مە كۆتى ژ وەلاتى خوراسانى بوو، ژ باژېرى بەلەخ
ئەوى دكەفتە د نافرانا رويبارى جىھونى وبازېرى كابولى دا، بابى وى
ئەدەبىي كورپى مەنصورى ئىك ژ مەلك وشاھىن خوراسانى بوو،
ل باژېرى بەلەخى ل دۆرېن سالا (۱۰۰) مەختى ھاتبوو سەر دنيايى، و
ل قەسرا مەلكى ھاتبوو ب خودانكرن، وديارە ئەو نەخرىيى بابى خو بوو لەو
ئەو بوو جىگرييا بابى خو دەھاتە بەرھەفكرن.

د جەووەكى تژى خوشى ورەفاهىت دا، و ب نازدارىيە كا زىدە ھاتە
پەرورەدەكرن، چو تىشتى زى كىم نەبوو، چونكى ھەچى داخووزا وى ھەبا

هەر زوی بۆ دهاته ب جهئینان، ما نه کورێ مه لکی و (ولی العهد) ی وینه
 یی کو مەزن و بچوکیکی مەملە که تی دقیت خو لا مینیا وی بکه نه؟
 ووه کی هەر زارۆ که کی د کۆچک و سه رایین مه زنان دا دئینه
 ب خودان کرن ئیراهیم ب دنیایی و خوشیی و ی فه موژیل بو، و فیانا وی بۆ
 دنیایی نه و هند موژیل کر کو ده لیه یا وی بۆ هزر کرنا د کار و بارێ ئاخره تی
 دا نه میت، و ده می نه و بوویه نیف زه لام کاری وی یی سه ره کی بو
 نیچیر فانی ل چۆلی، و نیچیر فانی ل وی ده می - وه کی دهاته سالو خدان - یاریا
 مه لکان بو... خو ده می بابی وی مری و نه و ل شوینا وی بوویه مه لک ژ ی
 ئاره زوویا وی یا مه زن نیچیر فانی بو.

ده رباره ی نه گه را تۆ به داریا ئیراهیمی کورێ نه ده مه می دا دو گو ت
 دئینه فه گپان، و دویر نینه هه ردو ب جه هاتن.

یا ئیکی ژ ئیراهیمی ب خو دئینه فه گو هاستن، دبیت: جاره کی ده می
 نه ز ل نیچیری ل چۆلی، من هه سپی خو را کره چارگافی و دا ب دویف نیچیرا
 خو فه حه تا نه ز هه فالین خو هه میان فه ده ر بوویم، و ل وی ده می نه زی
 موژیل ب راهیلان ل دۆر (فه ریه یا) خو فه ده نگه هاته من گو ت: نه ی
 ئیراهیم بو فی چه ندی تو نه هاتییه ئافراندن، و ب فی چه ندی فه رمان ل ته
 نه هاتییه کرن ﴿ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنْتُمْ عَلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴾،
 گو ت: هندی نه ز ل لای ی خو یی راستی و چه بی زفریم، من کهس نه دیت، ئینا
 من گو ت: له عنه تین خودی ل ئیسی بن! پاشی من فیا هه سپی خو به ازۆم
 به لی به ری نه ز قه ستا نیچیرا خو بکه م، جاره کا دی نه و ده نگ هاته من،
 به لی فی جاری نیریکتر، نه ز لی زفریم دیسا من کهس نه دیت، و گا فا من

ڦيای بهرده و امیسی بدمه کاری خو بو جارا سییی هه ر ئه و دهنگ هاته من،
وده می من کهس نه دیتی من کره هه وار: نه فه هشیار کر نه که ژ خودی بو من،
نه ز هشیار بووم، نه ز هشیار بووم!

گوتنا دووی: دبیژن: جاره کی ئیبراهیمی کوری نه ده می یی مەلک ڦیا
بچته نیچیری وزیره فان و ئیلچی تژی دۆر وره خیی وی بوون، دا نه هیلن
کهس نیژیکی وی بیت، ژ لایه کی دی فه دا وی خه لکی به لاقه بکه ن ئه وین
هاتینه د ریکا مەلکی دا، دا ب دیتنا مه وکی وی شاد بن.. ل لایی ریکی
پیره میره کی بیچاره یی روینشتی بو، ده می دیتی نیژیکی هنده ک پی لی
بدانن گازی کر: هه وه خیره؟ وان گوت: مەلک هات مەلک!

پیره میری گوت: مەلک.. یان مه ملووک؟! (ومه ملووک ئه و کهسه یی
عه بد بت).

دهنگی وی گه هشته مەلکی، وگافا مەلکی دیتی هنده ک زه لامین
وی ب نک پیره میری فه چوون، دیاره دا بیشینن، وی گوت: کهسی
نه ئیشینن، پاشی مەلک ب خو ب نک وی فه چوو وگوتی: ئه ی پیر! عه بد
ب چ تشتی دی گه هته هه میی؟ پیره میری گوتی: ب هیلانا هه میی.

ئیبراهیم د ناخفتنا وی گه هشت، سه ری خو هژاند وچاقین وی تژی
رۆندک بوون، پاشی ل هه قالین خو زڦری وگوت: بزڦن ئه م ئه فرۆ ناچینه
نیچیری، وپشتی زڦرینا وی ژ نیچیری ب سی رۆژان بریاره کا مه زن وی دا..
بریار دا هه میی بهیلت دا بگه هته هه میی!

ئیبراهیمی کوری نه ده می بریار دا مەلکاتیی بهیلت، وپشت بده ته
قه سر و قوسویر و مه مله که تی هه میی، خه لکی وه لاتی وی سپیده که کی هشیار

بوون بیی مهلکیّ خوّ ببینن، وهندی لسیّ گه‌ریان ب سهر چو سهر وشوینین
 وی هل نه‌بوون، ب تنیّ زه‌لامه‌کیّ ژ ره‌عیسه‌تا وی تیّ نه‌بت، شقانی
 ل لایه‌کیّ دویر ژ باژیری دکر، وی خیشه‌تا خوّ فه‌دابوو، شه‌فه‌کیّ مه‌لک
 ب تنیّ د بهر خیشه‌تا وی را بووری وداخوازه‌کا غه‌ریب ژیّ کر، گوئی: وهره
 دا ئەز وتو جلكيّن خوّ پينک بگوهورين! شقان ههر زوی ب كه‌يف فه ويی
 ئارمانجا مه‌لکیّ ژ قیّ چه‌ندی بزانت ل بهر داخوازا وی هات.. وئهو بوو
 رۆژا د دويف دا شقانی ژی وه‌کی هه‌می خه‌لکیّ مه‌مله‌که‌تیّ گوھ لسیّ بوو
 کو مه‌لک ییّ به‌رزه‌یه!

مه‌لکیّ ئەهویّ کراسیّ شقانی ییّ درپای کرپیه بهر خوّ، هه‌سپيّ خوّ
 ب له‌ز هاژۆت و بهر ب رۆژ ئافایيّ فه‌ دچوو و ب چوونا وی دیروکیّ ئيک
 ژ غه‌ریبترین سه‌ره‌اتیان توّمار کر، ئەو مه‌لکیّ ژ ترسین خودی دا دنیا
 به‌ردای..

پشتی قویناغه‌کا دريژ ئیبراهیم گه‌هشته عیراقیّ و ل وی‌ریّ هه‌فالینییا
 هنده‌ک زانایین مه‌زن کر وه‌کی: سو‌فیانیّ ته‌وری و فوضه‌یلیّ کوریّ عیاضی
 وه‌نده‌کیّ دی.. ووی پسپارا سه‌یدایین خوّ کر کانیّ نانه‌کیّ هه‌لال
 ل کیشه‌دیّ ده‌ست ب من که‌فت؟ وان گوئی: هه‌ره‌ قه‌ستا شامیّ بکه،
 وپشتی ئەو چوو به‌وی و ییّ ب ده‌ستیّ خوّ کار دکر، هنده‌ک جارن پاله‌تی
 وه‌نده‌ک جارن نا‌طوورفانییا چه‌م و بیسانان، وه‌نده‌ک جارن ژی دچوو چپای
 دار دبرین و دئینان دفروتنه‌خه‌لکی، و ب حه‌قیّ ده‌ستیّ خوّ وی خو
 ب خوان دکر.

ژ گۆتسین وی یین نافدار: دبیژت: ههچیى تۆبه بقیّت بلا زۆرداریى
ل کهسى نه کهت، وبلا تیکهلییا خه لکی زی نه کهت، ئە گەر نه ئەو نه شیّت
وی ب دەست خو فە بینت یا وی دقیّت.
ودبیژت: ئەو مەلکی عەدالەتی نه کهت فەرقا وی ودزیکەری نینه،
و ئەو زانایی ب تەقوا نەبت فەرقا وی و گورگی نینه، وههچیى خو بو ئیکى
دی ژبلی خودی بشکیّت فەرقا وی و صەى نینه.
وجارەکی هندهك هەقالین وی گۆتی: ئە گەر تو ژنه کی بو خو بینى،
وی گۆت: ئە گەر ئەز شیابام دا نهفسا خو بەردەم.
ل سال (۱۶۲) مشهختی ل شامی چوو بوو بەردلۆفانییا خودی.

بشری کوری حارثی

(بشر الحافی) د دیرۆکا مروڤین خودی دا نافه که گه له ک ژ وی رۆژی گه شتره یا هوین ل عهسمانی دینن، خودیناسی وزوهدل سهردهمی وی گه هشتبوو نک وی، و ژ وی دهرباس نه بووبوو، و رۆژا ئه و مری ئیمامی (ئه هلی سوننهت وجه ماعه تی) ئه همدی کوری حه نبه لی گوت: «که سه کی وه کی خو وی ل پشت خو نه هیلایه...»! پشتی نقیژا سپیدی جه نازی وی ژ مزگفتا به غدا دهر یخست و بهر ب زیاره تان فه هاته برن، و دبیژن: پشتی نقیژا عه یشا ژ فه شارتنا وی خلاس بوون، هندی هند نژدحام وقه ره بالغا مروڤان چیبووبوو، زانایی حه دیسی بی مه زن (عه لی مه دائنی) ئه وی هنگی ل وی ری حازر، ب هه می دهنگی خو گازی کر: «ب خودی ئه فه شه ره فا دنیا بییه گه هشتیه وی، بهری شه ره فا ناخره تی».

ئه فه مروڤی هه، یی ل سهر دهستی سه ییدی زا هدین زه مانی خو (فوضه یلی کوری عیاضی) فی ری زوهدی بووی، و ب سهر سه ری جو نه یدی به غدادی و یین ل مه رته به یا وی که فتی، و بوویه ئیک ژ وان خودیناسان یین هندی دنیا هه بت، ئومه تا مه د نافه ئومه تی د دی شانازی بی بهت و خو بی سهر بلند بینت..

زه لامه ک بوو باش عه ره بی نه دزانی، و ل ده سپیکا خو مروڤه کی وه کی هه ر ئیکی دی بوو، به لکی ژ گه له کان خرابتر ژ بوو، پاشی که ره ما

خودی ڦیرا گه هشت، وئو ژ وی نزمیی یا ئو تیدا بهر ب بلندیه کا و ه سا ڦه
بر، کیم کهس دشین بیننه سهر هزرا خو.. و که ره م یا و ه سایه د گهل وان
مروڦان یین ژ هه ژی بن! ڦیجا (بشری حافی) یه عنی: یی پیخواس! کی بوو،
و سه هاتیا وی د گهل زوهدی و خودیناسیی چ بوو؟

که ره م کهن دا بهر ب جیهانا وی ڦه بچین، هه تا ڦی چه ندی بزاین..

بابی نه صری، بشری کوری حارثی، ئه وی زانایی مه زن (ئیمامی
ذه هبی) دبیژتی: (العالم المحدث، الزاهد الرباني، القدوة، شیخ الاسلام)
خهلکی گونده کی ژ گوندین (مه روی) بوو، دگوتی: (مابه رسام)، و بابی وی
یی شه شی ل سهر ده سقی ئیمام علی هاتبوو د ئیسلامی دا، و ناڦی خو کریوو
(عه بدوللاه).. بشر ل سالا (۱۵۰) مشه ختی، ل گوندی خو ئه وی دکه ڦه
ده ڦه را مه روی ل وه لاتی خه راسانی، یان ل باژیری به غدایی ل دویڦ
گوتنه کی، هاتبوو سهر دنیا یی.

ل ده سپیکا ژبی خو، و چه نده کی ژ جحیلینیا خو ژی، ئه و ژ دینداری
ومروڦین دیندار یی دویر بوو، نه ده اته سهر هزرا وی ژی کو ئه و روزه کی
بهر ب خودی ڦه بچت، و بته ژ زه لامین شه ڦی یین کو شه ڦ و نیڦ شه ڦان
ب مونا جاتا خودی ور کو ع و سجو ودان ڦه دبه نه سه ری..

به لی ئه و ژ زه لامین شه ڦی بوو، و گه له ک جار ان وی شه ڦ و روژ
دکر نه ئیک، و خه و ب چا ڦان نه دکه ڦت، به لی.. نه ژ بهر عیباده تی
وته هه جو دان، نه.. به لکی بو هندی دا ئه و ب سهر ماله کی یان کار وانه کی
دا بگرت، و وان بشه لینت!!

بهلی.. کی ژ ههوه ئهوین ههوه نافی زاهدی مهزن بشری حافی
 گوهر لی بووی، باوهر دکهت کو ئهو رۆژه کی ئیک ژ مهزنترین دزین دهقهرا
 خو بوو، یی نافی وی ترس د دلین خه لکی دا پهیدا دکر؟! بشر.. ئهوی
 شهقه کی هاتیه مال، وحهتا سپیدی ل بهر دهوی مایه ژ پیمان فه وهزرین خو
 کرین، ودهمی سپیدی هنده کان ژ خه لکی مالا وی گۆتی: ئهو ته خیر بوو
 شقییدی ههمی تو ل بهر دهوی یی راوهستیای بووی وته هزرین خو دکرن؟
 وی گۆت: من هزرا خو د خو دا دکر، ئهوی ئهز چمه ههتا خودی ئهه
 نعمهته د گهل من کری، و بهری من دایه هیدایه تی.. ئه گهر ئهز ژ وی وه کی
 فلان وفلانی (ونافیین وان ژ وی بشر بوون) مروفه کی کافر بامه، ئهز دا
 چ کهم.

ئهه بشره، دزیکه ره کی نافدار بوو، پاشی رۆژهک ب سهر دا هات
 (فهضلی خودی) ژ وی گرت، ووی ریکا خو گوهارت، وئهو بوو سهروه ری
 زاهدین سهردهمی خو، یین ههر جاره کا بهحسی زوهدی بیته کرن، نافی وی
 ژ وی دئینه گۆتن.. دا گوهی خو بدهینه بشری چاوا بو مه بهحسی دهسپیکا
 خو د گهل زوهدی دکهت، ووی سه بهبی دبیتت یی بهری وی ژ ریکه کی
 بو ئیکا دی وه گپرای..

ههفالی وی ئهییووی عهطار دبیتت: جاره کی ئهز و بشری حافی پیکفه
 ل جهه کی دچووبن، دو زهلام د بهر مه را بوورین، ئیکی گۆته یی دی:
 - بهری خو بدی، وی هه بشره، ههر شهه هزار رکاعه تین سوننهت
 دکهت، وسی رۆژان پیکفه رۆژی دگرت، وتشته کی ناخوت.
 گۆت: بشر ل من زفری و گۆت:

- بهری خو بدی.. چاوا تشتی جوان به لاف دکهت، وقبحه تین مروشی
قه دشیرت! نهیووب، نهز ب خودی کهمه شهقه کا ب تنی ژی من هزار
رکاعدت نه کرینه، وجاره کا ب تنی ژی من سی روژی پیکفه نه گرتینه، به لی
نهز دی بو ته بهحسی دهسپیکا خو کهم..

پاشی وی بو من بهحسی جحیلینیا خو کر، وکانی چاوا بهری وی
کهفته زوهدی.. کاری وی نهو بوو گهلهک جاران نهو ژ باژی پی
دهردکهفت، ل سهرین ریکا کهمینا خو قه دنا، بو هندی دا بی تالعهک بکهفتی،
نهو ب شهلینت، جاره کی ژ فان جاران، ههقاله کی وی ژ فان دایی کو
ههردو پیکفه ده رکهفن، ب ریقه، و ل نک همامه کی، وی کاغزهک
ل عهردی دیت خه لکی پی لی ددانا، وپیس بوو بوو، وی نهو کاغزه
ژ عهردی راکر و بهری خو دایی دیت نافی خودی بی ل سهر، ئینا وی بهری
خو سهر نه فراز دا وگوت:

- نهی سهیدی من! نافی ته ل فییری یی هافیتییه، وخه لک پی لی
ددانت!

پاشی وی نهو کاغزه داقوتا، وپاقر کر، بشر دبیژت:

- من ل سهر داری دنیا بی ده رهه مه کی ب تنی هه بوو، ئینا نهز ب نک
دکانا عه تاره کی قه چووم، و من ب هندهک بینا خوش ب وی ده رهه می کری
و ب وی جهی دا کر بی نافی خودی ل سهر، پاشی من نهو کاغزه بر دانا
جهه کی پاقر.. پاشی نهز چوومه نک هه قالی خو.

ورژا د دویف دا، ده می لی بوویه سپیده، نهو چوو نک هه قاله کی خو
بی شولی شیشی دکر، گافا هه قالی وی نهو دیتی، گوتی:

- برا، ب خودی شقییدی من خهونه کا وهسا خویش یا ب تهفه دیتی، چو
خهونین ژ خودی خویشتر من نه دیتینه.. ونهز نابیزمه ته نهو خهون چیه حهتا
تو نه بیژیه من کانی ته چ کاری باش فان رۆژان کریه.
بشری گوئی:

- مانی تو من دنیاسی، ب خودی تشته کی باش من نه کریه.. کارهک تی
نهبت، حال ومهسه لیین من وکاغزه کی نهفه نه..
ووی سهرهاتیا خو یا وی ئیقارا چووی بو فه گیرا، ئینا فه هالی وی
سهری خو هژاند وگۆت:

- ههما نهوه وچو ددی نه! شقییدی من د خهونی دا دیت، ههر وه کی
دهنگهک دهاته من، ودگۆته من: بیژه بشری، نهو نافی مه ژ عهردی رادکهت
دا کهس پی لی نه دانت، نه م ل دنیایی وئاخره تی نافی وی دی بلند کهین،
ودلی وی وهسا دی پاقر کهین کانی چاوا وی نافی مه پاقر کر.

ونهفه خهونه یا ههفالی وی ب وی فه دیتی، و دهندهک گۆتان دا هاتیه
کو وی ب خو نهفه خهونه ل وی شهقی ب خو فه دیت، بوو نه گهرا هندی
رپکا بشری بیته فه گوهاستن، و بهری وی بیته فه گیران.. و ژ ویری رۆژی
پیفته تر، خه لکی بشری دزیکه ر ژ بیرکر، و وان بشره کی دی نیاسی، نهو
بشری بوویه سهرهوی زاهدین بهغدا ل سهر دهمی خو.

پشتی بشری رپکا خو وهر گیرای، ئیکه مین تشت وی کری نهو بوو وی
باری خو ژ زانینا علمی شه رعی زیده کر، وی قهستا (حهله قین علمی)
ل مزگهفتان کر، و ل سهر دهستی زانا و زاهدین مه زین سهردهمی خو، خو
فیری (علمی) و (عه ملی) کر، و ژ وان زانا و زاهدین مه زن یین وی قسرا

گه هاندی: فوضه یلی کورپ عیاضی، وعه بدلاهی کورپ موباره کی،
 وگه له کین دی. بهلی تشتی (بشر) ژ فان جودا کری نهو بوو بشری خو
 ب به لافکرنا علمی، ودانا دهرسان، وریوایه تی فله موزیل نه دکر، چونکی
 وی ژ بهر زهدی وترسا وی یا زیده ژ خودی خو ل وی مسته وایی نه ددیت
 (سهیدا) بت، وهزر دکر (سهیدایینیا مروقی) نه گهر مروقه نهو نه بت بی خودی
 خیرا وی قیای، ئیکا هند ژئی چی بکته نهو زیده د خو بگه هت،
 وره نکه کی خو مه ز نکرنی د دلی دا پهیدا بیت، مروقه کی جاره کی پسیارا
 حه دیسه کی ژئی کر، ئینا وی گوتنه من:

- نه گهر پسیار کرنا ته بو دنیایی بت، پسیار نه که، ونه گهر بو ئاخره تی
 بت، مه ریوایه ت کریه کو «ملیا که ت عه مه لی وی مروقی بی ب کاری خو
 موعجب بت، بلند دکته، حه تا نهو وی دبه ته نک خودی، و خودی
 دیژت: وی بها قینه د (سججینی) دا، چونکی نهو کاره که وی نه بو من
 کریه».

ل سهر فی بناخه یی وی خو ژ حه دیسی وریوایه تی ددا پاش، ونه خاسم
 ل وی ده می هنده ک (طه له بین علمی) پهیدا بوو بوون، مه دحه بو خو
 ب زیده کرنا ریوایه تان دکر، نه گهر نه .. بشری گه له ک جاران دگوت: نه ز
 تشته کی باشتر ناینم ژ داخواز کرنا علمی، نه گهر نهو بو خودی بت.
 نهو ریپازا بشری د زوهدی دا بو خو دانای، یا ئافا کری بوو ل سهر
 چهند بناخه یه کان، ئیک ژ وان نهو بوو تشتی دلی وی چووبایی، ونه و پی
 حه سیابا کو نه فسا وی پی که یفخوش دبت، وی خو ژئی ددا باش .. دگوت:
 نه فس گا فا تیر بوو و خوشیین خو ه می دیتن، به گران دبت، وههر گا فله کا

نهفس به گران بوو، بدری خودانی خو دی دته هیلاکی. ئەو چهند سال بوو وی هند خوارن نه خوار بوو کو تیر بیت، وپاریه کی زنده تر ژ هندی کو ئەو خو بی بگرت، نه چوو بوو دهقی وی، رۆژه کی هندهك مروشان گوته ئیمامی مهزن ئەهده دی کوری حه نهلی: بۆ مه به حسی تهقوایی بکه..

ئیمامی گوت: (أستغفر الله) ئیکی وه کی من یی هندی نینه به حسی تهقوایی بکهت، ئەز ژ فیقی بیستانین به غدایی دخوم، ئە گهر بشر با ئەو دا ب کیر ئیت بۆ ههوه به حسی تهقوایی بکهت“ چونکی وی ئەو نه دخوارن..

ههفالی وی حه مزه بی بهزاز دگوت: چی زاهدی من دیتی دهافینه دنیایی وژی دخوار، بشری کوری حارشی تی نهبت، وی دهافی وژی درهقی.

وخو د مهسه لا علمی ژی دا، جاره کی هنده کان گوته: تو حه دیسان ریوایهت ناکه ی؟ وی گوت: دلی من دچی هندهك جارن ئەز وان ریوایهت کهم، بهلی گاڤا دلی من چووی، ئەز خو بی دهنگ دکهم.

بناخه یی دووی یی بشری ریازا خو یا زوهدی ل سهر ئافاکری ئەو بوو چو جارن وی دلی خو نه دبره تشته کی یی د دهستی خه لکی دا هه ی، لهو هه ر گاڤا ئەو ژ وان یی بی منهت بوو، خه لک یی موحتاجی دینی وی بوو، و ئەو یی موحتاجی دنیا یا وان نه بوو، لهو ئەو ب سهر سه رین وان که فته بوو، رۆژه کی زه لامه کی گوته:

- بای نهصری، خه لک چهند هه ز ژ ته دکهن!

هه ر وه کی وی ب فی چهندی خوش نه بوو، لهو گوته:

- هه ز ژ ته ژی دکهن، ئە گهر ته بقیت..

گۆت: چاوا؟

وی گۆتی: ئەو تاشی د دەستین وان دا هەمی بو وان بهیله، ئەو دی
حەز ژ تە کەن..

مروڤهك ل ویری یی پروینشتی بوو، گۆت: من گوھ ل ئسماعیلی
کورپی عەبدللاھی بوویە، دگۆت: من گوھ ل نافی بوویە، وی ژ عەبدللاھی
کورپی عومەری گوھ لی بوویە، دبیژت: زەلامەکی گۆتە پیغەمبەری - سلاڤ
لی بن - کارەکی نیشا من بەدە، ئەگەر ئەز وی بکەم، خودی ل عەسمانی حەز
ژ من بکەت و خەلک ل عەردی.. گۆت: پیغەمبەری - سلاڤ لی بن - گۆتی:
«دلی خو نەبە دنیایی خودی دی حەز ژ تە کەت، ودلی خو نەبە وی تاشی
د دەستی خەلکی دا خەلک دی حەز ژ تە کەن». گۆت: گافا من ئەو
حەدیسە بو وی گۆتی، کەیفای وی گەلەک هات، کو گۆتتا وی وەکی گۆتتا
پیغەمبەری دەر کەفتی.

بناخەیی سیی د زوهدا بشری دا ئەو بوو تاشتەک وی ژ بەر خەلکی
نەدکر، وکانی ئەو ل نک خەلکی یی چاوا بوو، دەمی ئەو یی ب تاشی ژ،
ئەو هەر یی وەسا بوو، هەقالەکی وی دبیژت: جارەکی ئەز چوومە مزگەفتی،
ومن دیت ئەو ب تاشی ل ویری بوو، نقیژ دکر و سەری وی د سوجدی دا
بوو، من خو نیژیکی وی کر دا بزائم کانی ئەو چ دبیژت، من گوھ لی بوو
وی دوغایەک دکر و دگۆت: «یا رەبی تو دزانی وتو یی ل سەر عەرشی خو
کو فەقیری ژ زەنگینی خۆشتقیژە ل نک من، وتو دزانی وتو یی ل سەر
عەرشی خو کو بی نافی ژ نافداری خۆشتقیژە ل نک من، وتو دزانی وتو یی
ل سەر عەرشی خو کو ئەز حەژیکرنا ئیکی دی ب سەر حەژیکرنا تە

نائیخم)) گۆت: هنگی ئەز گریم.. وگاڤا دەنگی من چوویی وئەو ب من
حەسیای، وی گۆت: ((تو دزانی وتویی ل سەر عەرشێ خۆ کو ئەگەر من
زانیا ئەڤه یی ل قیری من وه نه دگۆت)).

وهڤاله کی وی دبیژت: جاره کی نیفرۆ ئەو هاته نك من ل دکانی،
فیقیه کی خۆش ورگاب ل بەر سنگی من بوون، وی بەری خۆ دایی، من زانی
کو دلی وی یی دچتی، من گۆتی: ئەگەر تو حەز بەکی هەندە کی ژێ بخۆ..
وی گۆت: ب خودی تەشتە کی خەلکی ژ من زانی کو ئەز ناکەم، ئەز وی
د پشت وان را ناکەم!

بناخەیی چاری ئەو بوو بشر چو جاران ژ (مەکرا) خودی یی پشت
راست نەبوو، و ژ نەڤسا خۆ یی ئەمین نەبوو، و غورور بو وی ب وان ناڤ
ودەنگان چی دبوو یین وی د ناڤ خەلکی دا هەین، رۆژە کی بشر
ل کۆلانە کی دچوو، مەژڤه کی سەکران ئەو دیت، یی سەکران ب نك وی
ڤه چوو و کەیفای خۆ یی ئینا و خۆ تی وەر کر و ماچی، و گۆت: سەیی دی من،
بابی نەصری، بشر! و بشری ئەو ژ خۆ نەدا پاش، حەتا ئەو ب خۆ چووی،
بشر لی زڤری و چاڤین وی تزی رۆندک بوون، و گۆت: زەلامەک حەز ژ ئیکی
دکەت، ژ بەر خیری کی یا ئەو هزر دکەت کول نك وی هەیه، بەلکی ئەو
خلاس بیت ویی ئەو حەز ژێ دکەت خلاس نەت، چونکی ئەو نزانن کانی
حالی وی چیه.

وئیک ژ دوعا یین گەلەک جاران وی دکر ئەڤه بوو: ((یا رەبیبی، ئەگەر
تە د دنیا یی ناڤ و دەنگین من بە لاڤ کربن، دا ل ناخەرە تی شەرما من بەهێ، تو
وان ناڤ و دەنگان ژ من بستینە)).

هندەك گۆتۈن يى: ئەگەر رۆم ھەمى بىن ھەتا بگھەنە بەر دەرى بەغدا، وزەلام ب شىرى خۆ بەر سنگى وان بگرت، وئەو ب تنى وان بزفربنتە وى جھى يى ئەو ژى ھاتىن، فايدى وى ناكەت ئەگەر ئەو ھندى سەرى دەرزىكى صەحايە كى پىغەمبەرى - سالاۋلى بن - بى بەھ بگەت.

مەننا: بشر ل وى باوهرى بوو كو كارى چاك، خۆ ئەگەر جىھادا د رپكا خودى ژى دا بت، چو مفايى ناگھەنتە خودانى خۆ، ئەگەر ھات وعەقىدەبە كا پىس وى ھەبت.. وصەحايى ئەون يىن دىن د رپكا وان را گەھشتىە مە، وھەر كەسە كى د باوهرى وعەدالەتا وان دا بگھفتە شكى، يان بەھايى وان كىم بگەت، مەننا ئەو يى شكى بو مە د دىنى دا چى دكەت، وئەفە مەزنىن تاوانە ئەو دكەت.

وموھمەدى كورى نوعەيمى دىبىژت: جاره كى ئەز چوومە نك بشرى دەمى ئەو يى نساخ ومن گۆتى: شىرەتە كى ل من بگە، وى گۆت: ل فى خانى مېرىە كا ھەى دندكان ل ھافىنى كۆم دكەت، دا ل زفستانى بخوت، رۆژە كى دەمى دندكەك د دەفى دا، چىچكەك ھات خۆلى دا وئەو ب دندك فە بر، فېجا ئەو نەگەھشت نە وان دندكان بخوت يىن وى كۆم كرىن، ونە ئەو ھىقى ب دەست خۆ فە ئىنا يا وى رادھىلا.. من گۆتى: ھىشتا، وى گۆت: توچ دىبىژى بو وى يى مالا وى قەبر بت، و رپكا وى پرا صىراگى بت، ولى زفرىنا وى قىامەت بت، وپسىاركەرى وى خودى بت، فېجا ئەو نەزانت دویمایا وى دى بەھشت بت دا كەيفا وى بىت، يان دى جەھنەم بت دا ئەو ب خەم بگەفت، فېجا خەما وى چەند دى يا درىژ بت، وموصىبەتا وى چەند دى يا مەزن بت.

و جاره کی وی دهستی خو ب نک خهلیفه ی فه درپژ کر و گوت: چی
گاڤا نهفه فتنه نهبت، خه لک چو فتنان نابین.

و نهو دگوتنه کا خو دا بهحسی زانا و قورئانخوینان دکهت، و دپیژت: نهو
ب دو سالوخهتان یین چوینه هیلاکی: ب غهیهتی، و ب خو موعجیبی.
و د شعره کا خو دا نهو بهحسی خه لکی زهمانی خو دکهت، نهو یین
حهز ژ تیکهلیا خه لکی دکهن، و دپیژت:

یا من یسر برؤیة الإخوان مهلا أمنت مکائد الشیطان
خلت القلوب من المعاد و ذکره وتشاغلوا بالحرص والخسران
صارت مجالس من تری و حدیثهم فی هتک مستور و خلق قران
و د گوتنه کا دی دا دپیژت: هندهک مرؤفه هه نه پستی مرنا خو ژ ی حهز
ژ ریمهتی دکهن، دهمی حهز دکهن گهلهک مرؤفل سه ر جهنازهیی وان حازر
بین.

ل سال (۲۲۷) ل باژیری بهغدا زاهدی مهزن بشری حافی مربوو.
و گاڤا خه بهری مرنا وی گه هشتیه نیمام نه همدی، وی گوت: نهو ژ وان بوو
یین صه برا مرؤفی بی دهات.. و د گه ل جهنازی وی چوو سه ر زیاره تان.
ویا مای بیژین: دپیژنه بشری (الحافی)، چونکی ل جحیلینیا خو دهمی
نهو د چوو علم و هر دگرت، ژ بهر زوهدا خو بی پیخواس بوو.. و دپیژن:
جاره کی نیمام نه همدی گوت: نه گهر وی پینا لقهک کربایی، و حالی خو ل بهر
خه لکی فه شارتابو وی چیتر بوو!

ناقەرۆك

پەر	بابەت
۳	دیاری
۵	دەسپىك
۸	ژ كىقە دەست پى بکەين؟
۱۱	بەرى بەينە رى..
۱۳	زادى رىقنگىيى
۱۹	تاوانىن نەفسى.. يان ئاستەنگىن رىكى
۲۳	چارەسەرىە كا بەروەخت
۲۵	رىيشانىن رىكى..
۲۹	ھارىكارىن خۆ راگرتنى
۳۳	ھندەك بىرئىنانىن فەر..
۳۹	رىخۆشكەرىن رىكى
۴۴	ل لايى دى يى رىكى..
۴۹	چەند بەرپەرەكىن گەش ژ دىرۆكا ھندەك تۆبەداران
۵۱	مالكى كورى دىنارى
۵۸	فوزەيلى كورى عىاضى
۶۴	ئىبراھىمى كورى ئەدھەمى
۶۹	بشرى كورى حارثى

